

ZAVÁDZANIE JEDNOTNÝCH ZÁSAD MULTIDISCIPLINÁRNEHO PRÍSTUPU V RODINNOPRÁVNEJ AGENDE

Metodika práce súdov je súhrn odporúčaní, vysvetlení a postupov, vypracovaných za účelom zefektívnenia postupu súdov v rodinnoprávnej agende.

OBSAH

Obsah

Úvod	4
Kapitola I.	6
1 LEGISLATÍVA	6
2 POUŽITÁ TERMINOLÓGIA	8
3 Účel a pôsobnosť metodiky	10
3.1. Účel metodiky	10
3.2. PÔSOBNOSŤ metodiky	11
4 Nový prístup k rodinnoprávnej agende zavedený v rámci multidisciplinárneho prístupu ...	14
5 Úvod do Priebehu súdneho konania podľa multidisciplinárneho prístupu	16
6 Zmena v prístupe súdu	18
6.1 Orientácia na MALOLETÉ dieťa	18
6.2 MULTIDISCIPLINÁRNA spolupráca subjektov so súdom	19
6.3 Zefektívnenie práce súdu a rýchlosť súdneho konania	20
Kapitola II. Kompetenčná mapa spolupráce	22
7 MULTIDISCIPLINÁRNA spolupráca ako jeden z pilierov multidisciplinárneho prístupu	23
7.1 MULTIDISCIPLINÁRNA spolupráca v prípadoch riešených v súdnom konaní	23
8 Kompetencie jednotlivých subjektov a profesií	24
8.1 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny a Ďalšie subjekty Vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	24
8.2 MEDIÁTORI	25
8.3 PORADENSKÍ KONZULTANTI	27
8.4 ADVOKÁTI	29
8.5 Úloha špecialistu v oblasti psychológie, pôsobiaceho v pôsobnosti KRAJSKÉHO SÚDU (iba vybrané Krajské súdy)	30
9 Predpoklady funkčnej regionálnej MULTIDISCIPLINÁRNEJ spolupráce	31
9.1.1 Postup vytvorenia regionálnej MULTIDISCIPLINÁRNEJ skupiny	31
KAPITOLA III. Doporučený postup súdu a metodika práce súdu	33
10 Východiská pre aplikovanie MDP zo strany súdu	34
10.1 Rolové a kompetenčné rámce sudcu/kyne a koordinátora/ky v MDP	34
10.1.1 Sudca/kyňa a koordinátor/ka v MDP: rola, misia, postoje	34

10.1.2	Minimálne kompetencie sudcu/sudkyne a koordinátora/ky v oblasti komunikačných zručností	37
10.1.3	Princípy spolupráce sudcu/kyne a koordinátora/ky v MDP:	37
10.2	Princíp mlčanlivosti v MDP	37
11	Postup od prijatia návrhu na súd po 1. pojednávaní	40
11.1	Zaradenie veci do MDP	40
11.1.1	Postup súdu, ak má návrh vo veci samej alebo návrh na Nariadenie neodkladného opatrenia vady	40
11.2	Úloha koordinátora (VSÚ)	41
11.3	Procesné úkony, špecifické pre MDP	42
11.3.1	Informatívne stretnutie rodičov na súde	43
11.3.2	Forma zápisnice z ISR	46
11.3.3	Tipy pre funkčnú komunikáciu koordinátora s advokátom	46
11.4	Druhy odbornej pomoci	47
11.4.1	Orientácia pre koordinátora/ku pri výbere externej podpory pre rodičov	47
11.4.2	Typy služby	48
11.5	Postup vyhodnotenia výsledkov odbornej pomoci v prvej (dobrovoľnej fáze)	52
11.6	Prvé pojednávanie na súde	53
11.6.1	Možnosti prvého pojednávania súdu	53
11.7	Postup medzi prvým a druhým pojednávaním	54
12	Druhé pojednávanie na súde	55
12.1.1	Možnosti druhého pojednávania súdu	55
13	Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých	56
13.1	Postup súdu podľa zásad MDP od podania návrhu do nariadenia výkonu rozhodnutia	56
13.1.1	Postup súdu po podaní návrhu	58
13.1.2	Informatívne stretnutie s rodičmi pred nariadením výkonu rozhodnutia	58
13.1.3	Nariadenie výkonu rozhodnutia	60
13.1.4	Pojednávanie	60
	Príloha: Súbor vzorových dokumentov	65

ÚVOD

V rámci projektu Procesno-organizačný audit Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a vybraných organizácií rezortu spravodlivosti a audit výkonu súdnej moci (ďalej len „projekt AUDIT“) bola vytvorená pracovná skupina za účelom vytvorenia vhodných podmienok na súde pre rodinnoprávnú agendu.

Úlohou pracovnej skupiny bolo nadstavenie zlepšenia práce súdov v tejto osobitnej agende, vzhľadom na jej špecifiká. Táto úloha bola premietnutá aj do Akčného plánu implementácie nových opatrení na súde, ktorý je súčasťou projektu AUDIT.

Na základe záverov pracovnej skupiny sa na pilotných súdoch overovali v priebehu rokov 2018 – 2021 nové postupy, najmä sa overoval prínos špecializovaného zamestnanca súdu s právnickým vzdelaním v pozícii vyššieho súdneho úradníka – koordinátora a úloha špecialistu z odboru psychológie, ktorý bol zamestnancom krajského súdu a vykonával činnosť pre pilotné okresné súde v rámci kraja. Ďalším podstatným prvkom bolo overovanie možnosti multidisciplinárnej spolupráce súdu a iných subjektov, ktoré sa podieľajú na riešení konfliktov v rodinnoprávnej agende. Na základe výsledkov pilotného zavádzania zásad nového prístupu k riešeniu rodinnoprávnej agendy bol vypracovaný tento návrh doporučeného postupu súdov v rodinnoprávnej agende.

Charakteristickým znakom nového postupu je efektívnejšie a účelnejšie využitie multidisciplinárneho prístupu súdu s jednotlivými subjektmi, ktoré sa spolupodieľajú na riešení rodičovských konfliktov, vrátane aplikácie práv dieťaťa v rodinnoprávnej agende. Pre tento nový postup súdov sa pre účel tohto materiálu bude používať **označenie „multidisciplinárny prístup“**.

Niektoré predpoklady efektívnejšieho riešenia konfliktov vychádzajú z tzv. Cochemskej praxe a modelov spolupráce pri rozhodovaní vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti, zavedenej na niektorých okresných súdoch v Českej republike (napr. na Okresnom súde v Novom Jičíne, Hodoníne, Brne Venkov a iných súdoch). Medzi základné piliere nového prístupu riešenia konfliktov patria najmä **motivácia a podpora rodičov** (účastníkov konania) zo strany súdov, oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny a zo strany všetkých zainteresovaných odborníkov alebo subjektov (advokátov, mediátorov, psychológov, pedagógov, sociálnych pracovníkov, centier pre deti a rodiny atď.), aby našli sami vhodné riešenie dohodou; interdisciplinárna spolupráca; orientácia na najlepší záujem dieťaťa; **rýchlosť súdneho konania** resp. rýchlosť rozhodovania v otázkach týkajúcich sa maloletých detí zo strany súdu; **participačné práva dieťaťa** vrátane **zisťovania názoru dieťaťa** na otázky, ktoré majú na dieťa priamy dopad, a to primárne súdom, ale aj všetkými ostatnými odborníkmi.

Východiskovou myšlienkou multidisciplinárneho prístupu je to, že **rozhodovanie o deťoch, pokiaľ je v záujme ich dieťaťa, patrí predovšetkým do rúk rodičov**. Za týmto účelom je vhodné podporiť spoluprácu rodičov a naopak nepodporovať zo strany súdu žiadne konfliktné stratégie. Cieľom je **nastaviť komunikáciu rodičov** aspoň v minimálnej miere a deeskalovať

rodičovský konflikt. Po dosiahnutí dohody, ktorá je v záujme maloletého dieťaťa, by sudy mali rešpektovať zhodné rozhodnutie rodičov, ktoré sa opiera o názor ich dieťaťa a je v súlade so záujmom spoločnosti na ochrane detí. Ide o zvýšenie podpory prevzatia rodičovskej zodpovednosti, a to aj s využitím možností, ktoré sú schopné ponúknuť spolupracujúci odborníci a subjekty.

Práve v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku je žiadúce, že účastníci uzavru medzi sebou dohodu, čo predpokladá aj ustanovenie § 118 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, keď súd vedie účastníkov k zmiernemu riešeniu. Zmierne riešenie znamená predovšetkým upokojenie situácie a zapojenie všetkých zúčastnených do rovnakého chápania najlepšieho záujmu dieťaťa, odstránenie príčin konfliktu alebo ich minimalizovanie.

Zmena prístupu súdu k poručenskej agende vychádza zo súčasnej platnej právnej úpravy, avšak v budúcnosti nie je vylúčená potreba zmeny právnej úpravy v reakcii na zmeny v spoločnosti, vývoj aplikačnej praxe a prípadné inovácie v postupe súdov v tejto agende.

Primárnym východiskom postupu súdov pri vedení účastníkov k zmiernemu riešeniu veci je, ak je to vhodné a účelné, motivácia rodičov, aby sa vzájomne zapojili do spoločnej spolupráce o rozhodovaní o porozchodovom/porozvodovom usporiadaní ich rodičovských práv a povinnosti k maloletému dieťaťu a aby prednostne došlo medzi rodičmi k uzatvoreniu dohody o výkone ich rodičovských práv a povinností, v najlepšom záujme maloletého dieťaťa aj v prípadoch, keď sa s riešením právnej veci obrátili obaja rodičia alebo len jeden z rodičov na súd. **Tento prístup vychádza z názoru, že ak sa podarí usporiadať práva a povinnosti rodičov pri výkone ich rodičovských práv dohodou, ktorá je na podklade spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci v súlade so záujmom dieťaťa, je to v prevažnej miere prípadov pre dieťa lepšie, pretože je pre rodičov riešenie viac akceptovateľné ako autoritatívne súdne rozhodnutie a je väčší predpoklad, že ho budú dobrovoľne a dlhodobo dodržiavať.** Podmienkou fungovania takejto dohody je spolupracujúce nastavenie rodičov (tzv. spolupracujúci rodičia). Zmena konfliktného (litigačného) správania rodičov na spolupracujúci prístup je významná aj pri vyhrotených konfliktoch, pričom pri rodičovských sporoch s veľmi vysokou mierou konfliktného správania práve **vhodná kombinácia odbornej pomoci a autoritatívneho riešenia meritórnymi rozhodnutiami súdu** môže viesť k zabezpečeniu najlepšieho záujmu detí.

Táto metodika a uvedenie základných zásad multidisciplinárneho prístupu v poručenskej agende by mala pomôcť sudcom pracujúcim v poručenskej agende pochopiť, v čom zmena myslenia a prístupu spočíva a ako sa má táto zmena konkrétne odraziť v každodennej práci sudcu.

Pre úspešné uplatňovanie multidisciplinárneho prístupu v poručenskej agende je zásadným prvkom zmena myslenia a zmena prístupu k rodičom a dieťaťu a schopnosť spolupracovať.

KAPITOLA I.

1 LEGISLATÍVA

So zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa a Európsky dohovor o výkone práv detí, metodika obsahuje štandardy procesného postupu súdu v konaniach, spadajúcich do rodinnoprávnej agendy. Aplikácia obsahu tejto metodiky je určovaná a zároveň limitovaná vnútroštátnou aj medzinárodnou právnou úpravou, pričom medzi najvýznamnejšie normy sa radia:

Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „CMP“),

Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „CSP“),

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene doplnení niektorých predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon o rodine“) ,

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“),

Zákon č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon o mediácii“),

Zákon č. 199/1994 Z. z. o psychologickej činnosti a Slovenskej komore psychológov v znení v znení zákona č. 578/2004 Z. z.,

Zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,

Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov,

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (ďalej len „vyhláška č. 207/2016 Z. z.“),

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov (ďalej len „Spravovací poriadok“),

Zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 337/2011 Z. z. o odmene mediátora za výkon mediácie v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov,

Dohovor OSN o právach dieťaťa,

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

Európsky dohovor o výkone práv detí,

Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním,

Dohovor o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu,

Dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach,

Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000,

Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti.

2 POUŽITÁ TERMINOLÓGIA

Autoritatívne rozhodnutie súdu – rozhodnutie súdu v rodinnoprávnej agende, pri ktorom nedochádza k schváleniu rodičovskej dohody.

Cochemská prax – tiež aj Cochemský model – označuje určité zásady postupu súdu, ktoré do praxe zaviedol v 90. rokoch minulého storočia v meste Cochem (Nemecko) sudca Dr. Jürgen Rudolph.

Informatívne stretnutie s rodičmi – spoločné stretnutie rodičov s koordinátorom alebo sudcom na súde, ktorého hlavnou úlohou je edukácia a informovanie rodičov.

Koordinátor – pre účel tejto metodiky je to buď špecializovaný vyšší súdny úradník alebo sudca, vyjadruje označenie pozície pre plnenie úloh, nemusí ísť o označenie konkrétnej osoby

Mediácia – postup podľa zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je mimosúdna činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu. Pre účel tejto metodiky ide najmä o riešenie sporov rodičov v súvislosti s výkonom ich rodičovských práv a povinností.

Mediátor – fyzická osoba s oprávnením vykonávať mediačnú činnosť, zapísaná v registri mediátorov, vedenom Ministerstvom spravodlivosti SR

Multidisciplinárny prístup – označuje taký postup súdu, pri ktorom v súlade s dodržiavaním všetkých právnych noriem procesného práva pri sledovaní najlepšieho záujmu dieťaťa súdy vychádzajú z predpokladu, že pre efektívne riešenie konfliktov v rodinnoprávnej agende je potrebné využívať možnosti, ktoré poskytuje spolupráca odborníkov a subjektov, ktoré majú v kompetencii riešiť konflikty, ktoré majú súvis s rodinnoprávnou agendou, a ďalej vychádzajú z predpokladu, že rozhodovať o deťoch by mali primárne rodičia v súlade s ich vzájomnou dohodou, ak zistený skutkový stav prípadu nevyžaduje uprednostniť autoritatívne rozhodnutie súdu pred dohodou rodičov. Pre tento postup súdov sa pre účel tohto materiálu bude používať okrem označenia „multidisciplinárny prístup“ aj skratka „MDP“.

Násilie v rodine - je akékoľvek násilie, vyskytujúce sa medzi blízkymi osobami, pod ktoré patrí partnerské násilie, násilie páchané na ženách, násilie na deťoch, a to vo všetkých jeho formách.

Poradenský konzultanti – odborníci, poskytujúci kvalifikované služby v širokom kontexte riešenia dopadov konfliktov najmä na duševné zdravie detí aj dospelých.

Rodičovská dohoda – autoritatívne rozhodnutie súdu možno nahradiť dohodou rodičov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, ktorá musí byť schválená súdom, inak je právne nevykonateľná. Pri schvaľovaní dohody rodičov súd rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, v zmysle Článku 5 zákona o rodine, najmä na jeho citové väzby, vývinové

potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávného osobného styku s obidvomi rodičmi.

Rodičovská zodpovednosť – rodičovské práva a povinnosti - Rozsah rodičovských práv a povinností možno pritom v súlade s ustanovením § 28 ods. 1 zákona o rodine vykladať najmä ako sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, zastupovanie maloletého dieťaťa a správu jeho majetku. Metodika sa súčasne opiera o obrátený imperatív rodičovskej zodpovednosti, a to, že rodičia nemajú len právo na starostlivosť a výchovu svojich detí, ale je to aj ich povinnosť. V zmysle Haagskeho dohovoru o ochrane detí z roku 1996 sa rodičovská zodpovednosť vzťahuje na „rodičovskú autoritu alebo iný obdobný vzájomný vzťah upravujúci práva, právomoci a povinnosti rodičov, opatrovníkov alebo iných zákonných zástupcov vo vzťahu k osobe alebo majetku dieťaťa.“ Citujúc nemeckého sudcu Jürgena Rudolfa: *„Dosiahnuť zhodu rodičov kvôli dieťaťu nie je právom rodiča, ale jeho povinnosťou vyplývajúcou z jeho rodičovskej zodpovednosti.“*

Rodičovský konflikt – na účely tejto metodiky sa tým rozumie konflikt medzi rodičmi maloletého dieťaťa, ktorý vyplýva z práva dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov a tým priamo súvisí s výkonom ich rodičovských práv a povinností a súčasne je predmetom súdneho konania. Rodičovský konflikt sa nesmie zamieňať s partnerským násilím.

Rodinnoprávna agenda – pre účely metodiky sa za rodinnoprávnu agendu považuje rozhodovanie súdu vo veciach týkajúcich sa starostlivosti súdu o maloletých, pričom metodika je primárne aplikovateľná na veci podľa druhej (osobitnej) časti CMP prvej hlavy, prvého, štvrtého a piateho dielu, s výnimkou vecí, uvedených v piatom diele v § 111 písm. e), f), i), l), m), n), o) CMP. Rovnako sa táto metodika môže primerane aplikovať aj na konania podľa štvrtej časti CMP (výkon rozhodnutia vo veciach maloletých).

Spolupracujúci rodičia – rodičia, vedomí si tej skutočnosti, že emočné bezpečie ich dieťaťa nie je možné dosiahnuť bez ich vzájomnej priateľskej (rešpektujúcej) komunikácie. Rodičovský konflikt preto riešia zmierom a dohodou, konajúc pritom v najlepšom záujme dieťaťa, nezávisle od minulosti, prítomnosti či budúcnosti ich partnerského či manželského vzťahu. Dokážu odložiť riešenie partnerských konfliktov, keď je potrebné sa aktuálne spojiť a spolupracovať v záujme dieťaťa. V komunikácii s dieťaťom vytvárajú pozitívny obraz druhého rodiča. V prípadoch násilia (napr. partnerského násilia, násilia na deťoch) sú legitímne dôvody na odmietanie vzájomnej komunikácie s druhým rodičom, ktoré sú v súlade so záujmom dieťaťa, ak je jeho duševný a citový vývoj ohrozený násilím, ktorému je vystavené, ale tiež ak je zásahmi do telesnej a citovej integrity vystavená blízka osoba dieťaťa. Odmietanie vzájomnej komunikácie je pri partnerskom násilí bezpečnostnou stratégiou a snahou obete chrániť sa pred opätovnou viktimizáciou a nie prejavom nespôlupráce.

Záujem dieťaťa – tento legislatívny pojem je definovaný v Článku 5 zákona o rodine a je vymedzený ako pružný pojem, z dôvodov prirodzenej špecifickosti každého dieťaťa, ktoré je účastníkom konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, a individuálnych skutkových okolností každej veci. Pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov sa prihliada najmä na citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia dieťaťa a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú, je záujem maloletého dieťaťa. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä úroveň starostlivosti o dieťa, bezpečie dieťaťa a prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností. Pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov sa rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom, aj tu je však kľúčové, aby nebol pritom ohrozený záujem dieťaťa o bezpečné prostredie. Rovnako kľúčové pre emočné bezpečie maloletého je, aby rodičia, ktorí sa spolupodieľajú na jeho výchove, boli spolupracujúcimi rodičmi.

3 ÚČEL A PÔSOBNOSŤ METODIKY

3.1. ÚČEL METODIKY

Metodika podporuje a vyzdvihuje zmierlivé riešenie rodičovských konfliktov, berúc do úvahy predovšetkým záujem dieťaťa, rešpektujúc však aj práva a povinnosti rodičov.

Cieľom zmierlivého riešenia je

- podporiť konsenzuálne prístupy, a tým znižovať konflikty v záujme všetkých členov rodiny,
- chrániť najlepší záujem dieťaťa a jeho blaho,
- minimalizovať škodlivé následky narušenia rodiny a rozpadu manželstva,
- rozvíjať a udržiavať trvalé citové väzby medzi členmi rodiny, najmä rodičmi a deťmi, ale aj súrodencami a inými blízkymi osobami maloletých detí,
- znížiť hospodárske a sociálne náklady rozvodu manželstva, z ktorého pochádzajú maloleté deti, ako pre rodiny, tak aj pre štát.

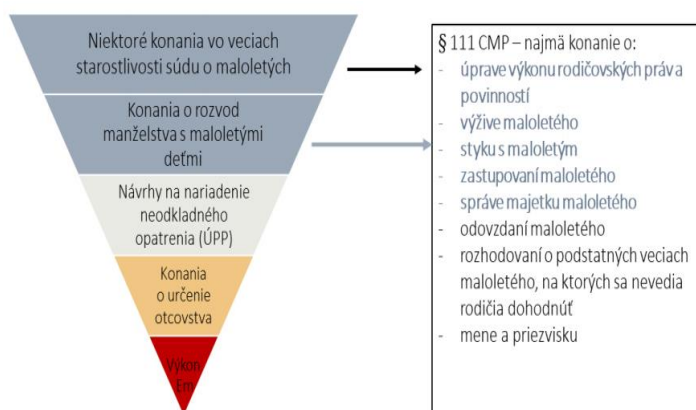
3.2. PÔSOBNOSŤ METODIKY

Metodika je súčasťou plánovanej špecializácie sudcov na poručenskú agendu. Cieľom metodiky je podporiť zavádzanie nových postupov v rodinnoprávnej agende, na okresných a krajských súdoch. Je určená na použitie pre súdy pri prejednávaní a rozhodovaní právnych vecí v rodinnoprávnej agende, najmä pri ktorých je možné ukončiť súdne konanie schválením rodičovskej dohody alebo inak ako autoritatívnym rozhodnutím súdu – napr. v prípade konania o určenie rodičovstva. Metodiku je možné primerane využiť aj v prípade, ktorý nespadá do definície rodinnoprávnej agendy alebo ktorý nie je možno skončiť schválením rodičovskej dohody ale súd dospeje k názoru, že je v záujme dieťaťa alebo na prospech rodičov resp. účastníkov konania využiť niektoré časti metodiky.

3.2.1. PRÍPADY VHODNÉ PRE MDP

Okrem návrhov na úpravu rodičovských práv a povinností ako úpravu zverenia, zastupovania a spravovania majetku maloletého, výživného a úpravu styku, je možné sem zaradiť konanie o mene a priezvisku, konanie vo veciach maloletého, o ktorých sa rodičia nevedia dohodnúť v súvislosti s výkonom ich rodičovských práv a povinností, napr. ohľadne vycestovania do cudziny, určenie školského zariadenia a iných podstatných vecí, o ktorých je možné rozhodovať v súdnom konaní, konanie o určenie otcovstva. V konaniach o opatrovníctve maloletého, správe majetku a iných konaniach podľa § 111 CMP je možné využiť MDP, ak je to odôvodnené povahou danej veci. Pokiaľ účastníkmi konania sú iné osoby ako rodičia maloletého, je táto metodika využiteľná iba ako podporný materiál, nakoľko nie všetky princípy sa dajú použiť na konania medzi inými príbuznými.

Obrázok č. 6 Konania, ktoré je možné zaradiť do MDP

Do MDP je možné zaradiť aj niektoré návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia, nakoľko pri správnom nastavení časových rámcov je možné stretnutie u koordinátora realizovať v lehote, stanovenej na vybavenie neodkladného opatrenia.

Do MDP je možné zaradiť aj výkony rozhodnutia vo veciach maloletých podľa 4. časti CMP.

Najefektívnejšie je, ak sú koordinátorom postúpené najmä tzv. „nové veci“, resp. „veci bez histórie súdnych konaní“, teda prípady, kde v minulosti neprebiehala súdna konanie.

3.2.2. PRÍPADY RIZIKOVÉ PRE MDP

Metodiku MDP je rizikové aplikovať na nasledovné prípady:

Zdravotné problémy jedného alebo oboch rodičov - ak jeden z účastníkov konania trpí duševnou poruchou, najmä ak ide o takú poruchu, ktorá síce neznamena zhoršenie rodičovských kompetencií, ale bráni plnohodnotnému pochopeniu zásad MDP a prevzatiu zodpovednosti za riešenie situácie; v prípade, že takáto vec je predsa len vhodná na riešenie MDP, je potrebné pri aplikácii MDP prihliadať k špeciálnym potrebám účastníka konania. Samotná existencia zdravotných ťažkostí či ochorenia v oblasti duševného zdravia však nemá žiadnu automaticky aplikovateľnú súvislosť s hodnotením miery rodičovských kompetencií. Rizikové na uplatnenie MDP sú aj veci, v ktorých aktuálne prejavy zdravotných problémov znemožňujú účastníkovi konania s plnou vážnosťou prevziať zodpovednosť za riešenie sporu, napr. závislosť na omamných a psychotropných látkach, nadmerné požívanie alkoholu a iné.

Násilie páchané na deťoch – zahŕňa rôzne formy fyzického alebo psychického násillia, ubližovania, zneužitia, zanedbávania alebo nedbanlivého zaobchádzania, vrátane sexuálneho zneužívania. Ak sa vo veci objavujú zmienky o niektorej z foriem násillia na deťoch, je v najlepšom záujme dieťaťa jeho bezpečie a ochrana pred násillím, čomu musí byť prispôsobený aj postup a rozhodovanie súdu. Súd musí v prvom rade preveriť podozrenie z páchaného násillia, jeho dopad na dieťaťa a v prípade páchaného násillia zabrániť jeho opakovaniu.

Domáce násillie - najbežnejšou formou domáceho násillia je partnerské násillie. Môže mať rôzne formy – psychické, fyzické, sexuálne, ekonomické alebo sociálna izolácia. Motiváciou násilníka je kontrola obete, k čomu využíva rôzne stratégie ako obeť ponížiť, zastrašiť, izolovať a získať nad ňou moc. Takéto násillie je asymetrické, opakované a vzbudzuje strach do tej miery, že násilná osoba prevezme všetku moc a kontrolu vo vzťahu. Partnerské násillie je vysoko latentné, je preto pravdepodobné, že k prvému oznámeniu násillia inštitúcii príde v konaní o rozvod manželstva alebo v konaní súdu vo veciach starostlivosti o maloletých, ak rodič zažívajúci násillie alebo chrániaci dieťa pred násillím rozpozná, že vyčerpal iné stratégie úniku z násilného vzťahu a ochrany pred násillím. Obete partnerského a domáceho násillia v prvom rade chcú, aby násillie skončilo ale môžu sa zdráhať siahť po trestnoprávných riešeniach.

Možnosť postihu páchatela môže byť pre mnohé z nich prekážkou oznamovania, napríklad z dôvodu, že chcú páchatela, spoločné deti či širšiu rodinu chrániť pred postihom a s tým spojenými peripetiami, vrátane účasti v trestnom konaní či spoločenským odsúdením. Veľkú úlohu pri neoznamovaní násilia zohráva zahanbenie za násilie a tiež strach, že po oznámení bude násilie intenzívnejšie. Násilie a obťažovanie v rôznych podobách pokračuje vo výraznej miere aj v post-separačnom období, v niektorých prípadoch eskaluje, keďže násilný expartner má väčšiu potrebu demonštrácie kontroly. V postseparačnom období môže byť zneužívajúce správanie taktiež transformované do nových skrytejších podôb a často sa deje prostredníctvom vzbudzovania strachu zo straty dieťaťa a kontaktu s ním. Zároveň, pri domácom násilí sa obeťami stávajú aj deti, aj ak sú len svedkami násilia. Deti sú rovnako vystavené stresu z násilia, žijú v atmosfére strachu a obmedzovania ako súčasť stratégií kontroly a moci násilníka. Fyzické a psychické bezpečie detí je preto prioritou pri hájení najlepšieho záujmu dieťaťa. **Výskyt domáceho násilia je principiálne kontraindikáciou pre motivovanie k dohode alebo či k mediácii.** Hrozí v nej opakovaný stres, vzbudzovanie strachu a reviktimizácia obete. Navyše, vzhľadom k nerovnováhe moci medzi stranami je ohrozené, že dôjde k dobrovoľnému uzavretiu rodičovskej dohody z vnútorného presvedčenia a nie zo strachu, čo ovplyvní aj jej neskoršie dodržiavanie. V prípadoch domáceho násilia, ak má súd o tejto skutočnosti vedomosť (napr. už z podaného návrhu), alebo v takej veci prebieha trestné konanie, je potrebné dôsledne vyhodnotiť postup súdu tak, aby nedošlo aplikáciou zásad MDP k sekundárnej viktimizácii obetí. Zaradenie do MDP je možné len v prípade, ak je takýto postup pre obeť vhodnejší. V tom prípade je však potrebné aplikovať oddelené ISR a pri odporúčaní odbornej pomoci aplikovať osobitný postup. MDP má v prípadoch domáceho alebo iného násilia opodstatnenie iba vtedy, ak sú dôsledne dodržiavané všetky opatrenia pre ochranu a podporu obete, a ak je tento postup napríklad z hľadiska pozitívneho dopadu uzatvorenia dohody alebo z hľadiska rýchlejšieho konania pre obeť po jej vlastnom zvážení výhodnejší ako autoritatívne rozhodnutie súdu.

Rodičia nemôžu uzavrieť rodičovskú dohodu – napr. v prípadoch umiestnenia dieťaťa do náhradnej alebo ústavnej starostlivosti, v konaniach o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, o schválení právneho úkonu maloletého a pod..

3.2.3. ŠPECIFICKÉ PRÍPADY – DOHODA RODIČOV PREDLOŽENÁ SPOLU S NÁVRHOM

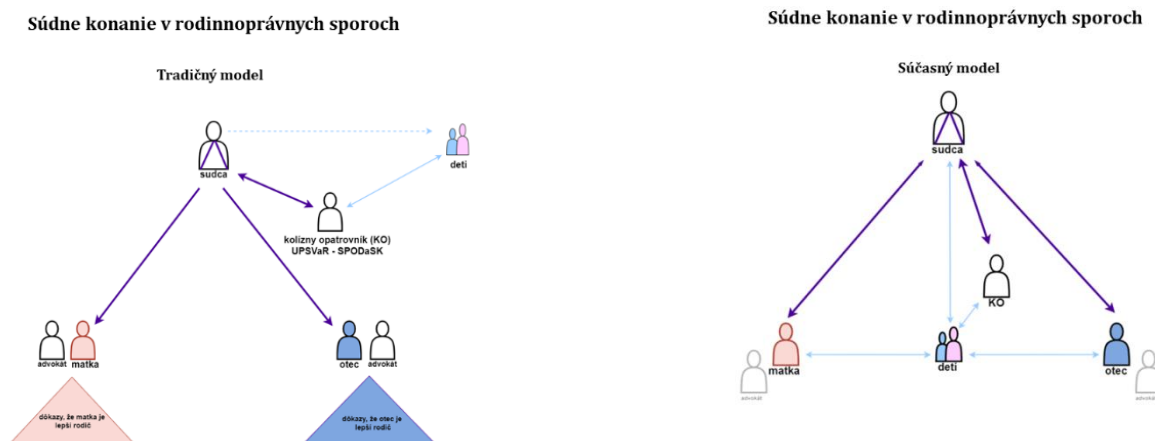
Do MDP sa obvykle nezaradia návrhy na schválenie rodičovskej dohody ani návrhy o rozvod manželstva, keď je prílohou návrhu uzavretá rodičovská dohoda. V tomto prípade sa prihliada na obsah návrhu a súd postupuje tak, aby vytýčil pojednávanie v lehote do jedného mesiaca od podania návrhu na príslušný súd.

Do MDP sa zaradí vec, kde bola rodičovská dohoda priložená ako súčasť návrhu na jej schválenie alebo z návrhu vyplýva, že ju rodičia uzatvorili, ak je zrejmé, že dohoda nie je v záujme maloletého alebo dohodu bude potrebné pred schválením súdom doplniť a kde sa dá predpokladať, že by nemusel nastať konsenzus. Môže ísť napríklad o prípady, zistené skutkové okolnosti naznačujú rozpor so záujmom dieťaťa, alebo keď rodičovskú dohodu

uzatvárali rodičia bez odbornej pomoci a môže pri snahe o jej finalizáciu vzniknúť medzi nimi nehoda (napríklad v rodičovskej dohode je uvedené, že deti majú byť zverené do osobnej starostlivosti jedného rodiča, ale nie je dohodnutá výška výživného, ktorým má prispievať na výživu druhý rodič a pod.).

4 NOVÝ PRÍSTUP K RODINNOPRÁVNEJ AGENDE ZAVEDENÝ V RÁMCI MULTIDISCIPLINÁRNEHO PRÍSTUPU

Obrázok č.1 Tradičný a súčasný model súdneho konania v poručenskej agende

„Tradične“ vedené súdne konanie v rodinnoprávnej agende, najmä vo veciach rozhodovania o úprave rodičovských práv a povinností, je zamerané na dôsledné zistenie skutkového stavu a vykonanie dokazovania tak, aby bolo zrejmé, ktorému rodičovi svedčí zverenie do osobnej starostlivosti alebo či je striedavá osobná starostlivosť pre dieťa prínosnejšia, ako zverenie do osobnej starostlivosti iba jednému rodičovi. Súdny systém vedie rodičov priamo aj nepriamo k tomu, aby preukazovali, že sú „dobrými rodičmi“ a že sú schopní starať sa, vychovávať a tráviť čas so svojím dieťaťom a obvykle vedie k súťaži v dokazovaní, že jeden rodič je „lepší“ a druhý je „horší“.

Tento prístup sa zavedením MDP v poručenskej agende **nahrádza aktívnym prístupom súdu** pri rozhodovaní vo veciach starostlivosti o maloleté deti tak, že v rodinnoprávnej agende sa centrum pozornosti presúva na dieťa. Hoci aj „tradične“ vedené súdne konanie sleduje záujem dieťaťa, MDP navyše upriamuje pozornosť na zmiernenie konfliktov v rodine a prenáša zodpovednosť za úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na samotných rodičov.

Nový prístup k riešeniu rodičovských konfliktov odzrkadľuje **zásadu zdôrazňujúcu rovnoprávnosť postavenia obidvoch rodičov voči svojim deťom**, rešpektujúc tak dikciu ustanovenia § 28 ods. 2 zákona o rodine. Tomuto vnímaniu rodičovského postavenia súčasne zodpovedá ústavne garantované právo dieťaťa na rodičovskú výchovu a starostlivosť (č. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). **Ústava Slovenskej republiky v čl. 41 ods. 4** deklaruje, že: „*Starostlivosť o deti a ich výchovu je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.*“ Do týchto ústavných práv možno zasiahnuť len výnimočne z dôvodov ustanovených v zákone a len rozhodnutím súdu.

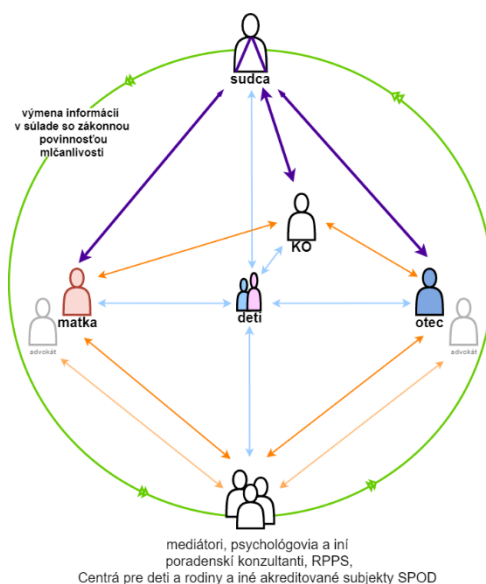
Rodičia potrebujú byť rešpektovaní vo svojich rodičovských rolách, pričom podpora a dôvera zo strany odborníkov im pomáha opätovne prevziať spoločne rodičovskú zodpovednosť. V rodinnoprávnej agende preto metodika vychádza z predpokladu, že pre efektívne riešenie rodičovských konfliktov je potrebné využívať možnosti multidisciplinárnej spolupráce súdu s odborníkmi a subjektmi, ktorí sú vo veľkej miere schopní zmierniť konflikt a stabilizovať rodinné prostredie dieťaťa.

Odklon na mimosúdne riešenie vecí a pomoc spolupracujúcich subjektov, za účelom uzatvorenia rodičovskej dohody počas súdneho konania, umožňuje rodičom osobne participovať na tvorbe usporiadania ich rodičovských práv a povinností, ktoré budú odrážať predovšetkým záujmy a potreby maloletého dieťaťa, ale aj oboch rodičov. Takáto dobrovoľne uzatvorená dohoda by mala byť vzhľadom na aktívnu spoluúčasť oboch rodičov a podporu zo strany súdu a ostatných spolupracujúcich subjektov viac akceptovaná a teda i aplikovaná v praxi/ budúcnosti, ak sa na jej tvorbe podieľali sami. Výsledkom potom bude zníženie nápadu vecí na odvolacích súdoch, pretože vec sa vyrieši už v prvoinštančnom konaní a v prípade uzatvorenia rodičovskej dohody rodičia nemajú možnosť sa proti rozhodnutiu súdu odvolať. V prípade rozvodu to platí pre časť rozsudku vo veci úpravy výkonu rodičovských práva a povinností manželov k ich maloletým deťom. Je zároveň predpoklad, že táto prax sa odrazí aj na znížení nápadu návrhov na zmenu rozhodnutí v budúcnosti.

Zásadné úlohy v rodinnoprávnej agende plní podľa zákona o rodine, CMP a právnych predpisov na úseku sociálnoprávnej ochrany detí orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“). Súd tiež v prevažnej miere za kolízneho opatrovníka maloletého dieťaťa ustanovuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj ako „KO“), ktorého úlohou je konať v záujme maloletého dieťaťa v konaní pred súdom. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 117 CMP, podľa ktorého „*Ak treba, aby za maloletého konal opatrovník, súd na návrh ustanoví za opatrovníka najmä blízku osobu maloletého, u ktorej je predpoklad, že bude konať v záujme maloletého, ak s ustanovením súhlasí. Inak ustanoví za opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.*“

MDP založený na spolupráci subjektov v plnej miere využíva potenciál spolupráce súdu nielen s orgánmi SPODaSK ale aj s ostatnými spolupracujúcimi subjektmi (k otázke kompetenčnej mapy vid' kapitolu II.).

Obrázok č.2 MDP pri riešení sporov rodičov v rodinnoprávnej agende

Princípy MDP

Dieťa v centre pozornosti

Aktívny prístup súdu, rýchlosť súdneho konania

Podpora rodičov prevziať zodpovednosť za riešenie rodičovského sporu v záujme dieťaťa

Multidisciplinárna spolupráca odborníkov

Podpora participačných práv detí

Efektívna multidisciplinárna spolupráca smeruje k odbornej pomoci pre eliminovanie rodinného konfliktu a tým smeruje aj k znižovaniu nápadu na súdoch v rodinnoprávnej agende, napr. pomocou širšieho využívania mediácie alebo pomoci psychológa pre riešenie rodinnoprávných sporov.

5 ÚVOD DO PRIEBEHU SÚDNEHO KONANIA PODĽA MULTIDISCIPLINÁRNEHO PRÍSTUPU

Priebeh súdneho konania je možné pre lepšie pochopenie rozdeliť do dvoch pomyselných fáz.

Prvá fáza začína podaním návrhu na príslušný súd, pokračuje informatívnym stretnutím rodičov s koordinátorom alebo so sudcom a končí prvým pojednávaním. Vyznačuje sa **snahou súdu o edukáciu rodičov a odporúčanie zmierlivého vyriešenia konfliktu**. Súd, okrem procesných úkonov spojených so začatím konania, ustanovuje kolízneho opatrovníka dieťaťa, informuje rodičov o vlastnom postupe v rodinnoprávnej agende a odporúča rodičom odbornú pomoc za účelom zmiernenia konfliktu a možného uzatvorenia rodičovskej dohody.

Odporúčaná je odborná pomoc externých odborníkov, najmä mediátora alebo odborníka v oblasti psychológie (poradenského konzultanta).

Informatívne stretnutie rodičov (ďalej aj ako „ISR“) by sa malo uskutočniť do troch týždňov od pridelenia veci koordinátorovi, najneskôr však do jedného mesiaca od podania návrhu na súd. Pokiaľ to neodôvodňuje dlhšie trvanie odporúčanej odbornej pomoci, termín prvého pojednávania by v zásade mal byť nariadený v lehote do jedného mesiaca od termínu uskutočneného ISR, najneskôr do troch mesiacov od nápadu veci na súd. Súčasne však platí, že rýchlosť súdneho konania nesmie byť na úkor kvality poskytovanej odbornej pomoci, preto ak obidvaja rodičia majú záujem na dlhšie trvajúcej odbornej pomoci, je namieste ich v tom povzbudiť. Za týmto účelom je možné konanie o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode na základe návrhu rodičov na čas trvania nevyhnutnej odbornej pomoci prerušiť. Bližšie informácie o ISR sú uvedené v bode 11.3.1).

Do druhej fázy sa súdne konanie v rodinnoprávnej agende dostáva, ak rodičia nedospeli k uzavretiu rodičovskej dohody, a to ani napriek podpore odborníkov, a naďalej nie sú schopní sa dohodnúť pred prvým pojednávaním ani v priebehu prvého pojednávania.

V druhej fáze sudca autoritatívne pristupuje k riešeniu rodičovského konfliktu tak, že uloží povinnosť rodičom spolupracovať s niektorým subjektom poskytujúcim odbornú pomoc v rámci MDP, zameranú na zlepšenie ich komunikácie resp. zmiernenie dopadu ich konania na maloleté deti. Odborná pomoc je rodičom poskytovaná najmä zo strany externých odborníkov, orgánov sociálnoprávnej ochrany detí, poradenských centier, neštátnych subjektov alebo obcí. Ak je to účelné a vhodné, súd môže rozhodnúť o uložení výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona rodine. Na mediáciu súd vyzýva účastníkov konania v súlade s § 118 ods. 2 CMP. Za súčasnej platnej právnej úpravy nie je možné v druhej fáze mediáciu nariadiť, s výnimkou konania o nariadenie výkonu rozhodnutia. (K nariadeniu mediácie podľa § 381 CMP v agende Em pozri kapitolu III., bod 13.)

Ak rodičia nedospeli k dohode o výkone ich rodičovských práv a povinnosti k maloletému dieťaťu, súd v čo najkratšom čase vykoná potrebné dokazovanie a vo veci autoritatívne rozhodne. **Rozhodnutie vo veci samej súd vydá najneskôr do 6 mesiacov od podania návrhu na súd, s výnimkou prípadov, ktoré z objektívnych príčin nie je možné v tejto lehote ukončiť, napríklad ak prebieha efektívna odborná pomoc, vyžadujúca dlhšiu časovú dotáciu.**

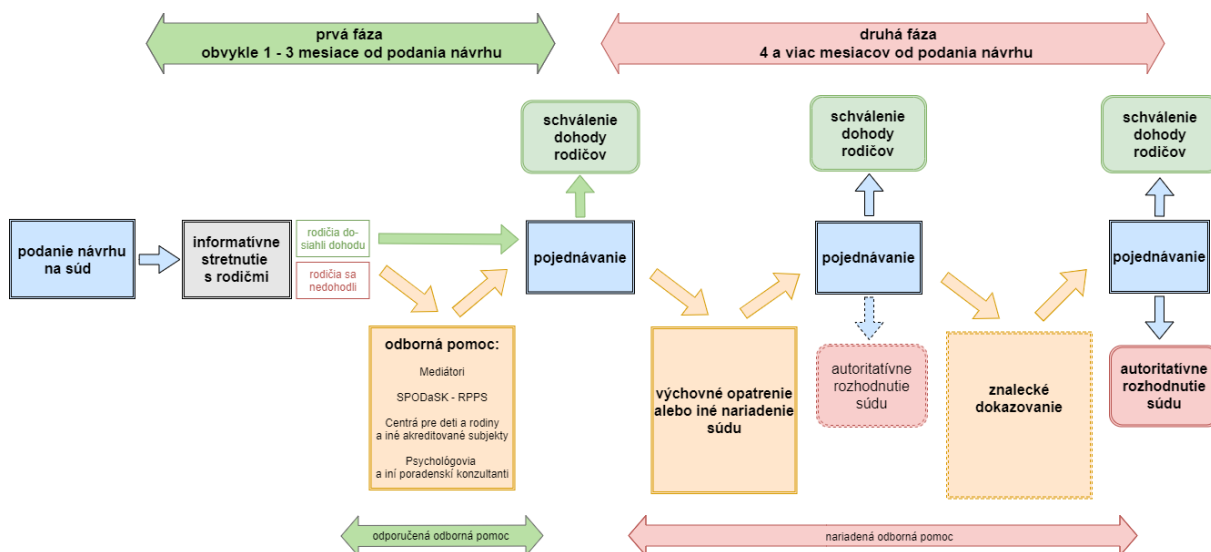
Rozdiel medzi prvou a druhou fázou spočíva predovšetkým v miere možností rodičov ovplyvniť typ odbornej pomoci a výslednú dohodu.

V prvej fáze pôsobí súd a zapojené subjekty primárne facilitačne a podporne smerom k dobrovoľnému využitiu mimosúdneho riešenia rodičovského konfliktu, zmenou postoja rodičov od pozíčného boja k spolupracujúcemu rodičovstvu. V druhej fáze súd pôsobí na rodičov autoritatívnejšie, čo sa odráža v možnosti súdu nariadiť povinnosť podrobiť sa odbornej pomoci za účelom dosiahnutia nadstavenia rodičov ako spolupracujúcich rodičov

a uzatvorenia prípadnej dohody rodičov o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. Neuzatvorenie rodičovskej dohody ale nemôže byť sankcionované procesným znevýhodnením jedného rodiča.

Želaným stavom je, aby súd vo veciach maloletých detí rozhodol najneskôr na druhom pojednávaní. Vo výnimočných prípadoch, kedy je potrebné nariadiť znalecké dokazovanie, by súd mal rozhodnúť najneskôr na treťom pojednávaní.

Obrázok č. 3 Priebeh súdneho konania

Najúčinnejšia metóda zmiernenia konfliktu je edukácia, komplexné psycho-sociálno-právne poradenstvo s využitím mediačných techník. Podrobnejšie informácie viď v kapitole III.

6 ZMENA V PRÍSTUPE SÚDU

6.1 ORIENTÁCIA NA MALOLETÉ DIEŤA

Zmenou procesného postupu súdu v rodinnoprávnej agende, ktorý kladie dôraz na rodičovské kompetencie, najlepší záujem maloletého dieťaťa a individuálne potreby rodiny, dôjde k ovplyvneniu prístupu rodičov ako účastníkov konania, k riešeniu ich rodičovského konfliktu a upriamaniu pozornosti na maloleté dieťa. Posilnenie rodičovskej zodpovednosti v počiatočnom súdnom konaní vyžaduje ponechanie priestoru rodičom na dohodu, pracujúc s prvotným predpokladom, že podporený rodič je najlepším expertom na hľadanie riešení svojej špecifickej rodinnej situácie. Rodinné spory majú niekoľko osobitostí, ktoré je potrebné zohľadniť pri ich riešení a rozhodovaní o nich. Zvyčajne zahŕňajú emocionálne a osobné vzťahy, v ktorých pocity môžu prehĺbiť ťažkosti alebo zamaskovať skutočnú povahu konfliktov

a nezhôd. V zásade sa považuje za vhodné, aby účastníci konania tieto pocity uznali a porozumeli im, čomu dokážu pomôcť práve spolupracujúce subjekty.

Veľký dôraz je súčasne kladený na dôležitosť aplikácie práv detí. Z tohto dôvodu je potrebné v súdnom konaní zabezpečiť, aby boli deti súdom alebo prostredníctvom iných subjektov, informované o konaniach, ktoré sa ich týkajú a umožnilo sa im zúčastňovať sa na nich. Uvedené sa vzťahuje predovšetkým na konania, týkajúce sa výkonu rodičovských práv a povinností. Názorom dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť a súd je povinný naň prihliadať pri rozhodovaní, ak sa preukáže, že maloleté dieťa je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť svoj názor samostatne vyjadriť. Dieťa má právo byť informované, byť vypočuté a vyjadriť svoj názor. Súd pri zvažovaní výberu najvhodnejšieho spôsobu zisťovania názoru dieťaťa musí brať do úvahy, že verbálny prejav dieťaťa mu nemusí poskytnúť objektívne informácie, pretože všeobecne sú deti ako „slabší účastník“ rodinnoprávneho vzťahu citovo, rozumovo a morálne nezrelé, závislé, korumpovateľné, citovo vydierateľné, alebo programovateľné. Je na posúdení súdu, ktorý spôsob zisťovania názoru dieťaťa zvolí¹.

Po uplynutí nevyhnutne primeraného času, venovaného podpore rodičov k uzatvoreniu dohody s využitím podpory súdu, orgánu SPODaSK, služieb mediátorov, poradenských konzultantov - odborníkov na duševné zdravie, centier pre deti a rodiny, akreditovaných subjektov na výkon opatrení SPOD a SK s potrebným zameraním - súd schváli rodičovskú dohodu alebo autoritatívne rozhodne, sledujúc najlepší záujem maloletého dieťaťa. Zbytočné prietahy v rozhodovacom procese sa považujú za škodlivé, najmä pre maloleté deti. Časové oneskorenia môžu tiež zvýšiť finančné náklady účastníkov konania a štátu.

6.2 MULTIDISCIPLINÁRNA SPOLUPRÁCA SUBJEKTOV SO SÚDOM

Zavedenie konceptu spolupráce odborníkov je založené jednak na úrovni poznania teoretických vedomostí o kompetenciách jednotlivých subjektov a ich možnostiach a limitoch, a jednak je založené na dostupnosti jednotlivých odborníkov/odbornej pomoci v jednotlivých regiónoch (obvykle v rámci jedného okresu súdu alebo v obvode niekoľkých súdov, geograficky a demograficky blízkych). Za týmto účelom je podstatné zabezpečiť transparentné zapojenie spolupracujúcich subjektov a vytvorenie zoznamu subjektov, ktoré prejavia záujem o spoluprácu podľa zásad a pravidiel formulovaných v tejto metodike, čo je úlohou každého súdu samostatne. Musí byť zabezpečená koordinácia a jednotné postupy, procesné aj časové, a subjekty si vzájomne vymieňajú skúsenosti. Súd zverejní zoznam spolupracujúcich subjektov

¹Komentár k § 116 CMP, Nakladatelství C. H. Beck, str. 448

a zabezpečiť transparentné pridelovanie termínov na informatívne stretnutie s účastníkmi konaní.

Nevyhnutná je informovanosť verejnosti a propagácia tohto prístupu.

V prípade odbornej pomoci centier pre deti a rodiny je potrebné mať na zreteli fakt, že odborná pomoc na tzv. dobrovoľnej báze (ambulantná/terénna/ tzv. dobrovoľné pobyty) je centrom pre deti a rodiny poskytovaná výlučne na základe odporúčania orgánu SPOD a SK ako súčasť vykonávaných opatrení SPOD a SK. Je preto potrebné v rámci MDP dohodnúť obsah a rozsah potrebnej odbornej pomoci tak, aby mohol orgán SPOD a SK o. i. spracovať potrebné odporúčanie.

Súdy informujú o MDP v rodinnoprávnej agende, najmä vo vzťahu k priamemu účastníkovi súdneho konania, t. j. rodičom v prípade novozačatých konaní, a vo vzťahu k regionálnym subjektom. Informovanie účastníkov konania o regionálnej multidisciplinárnej spolupráci je súčasťou činnosti koordinátora na súde podľa špecifických možností a potrieb obvodu súdu.

6.3 ZEFEKTÍVNENIE PRÁCE SÚDU A RÝCHLOSŤ SÚDNEHO KONANIA

Skrátenie dĺžky súdneho konania vo veciach maloletých detí na maximálne 6 mesiacov od podania návrhu na príslušný súd má potenciál zabrániť eskalácii konfliktu. Výnimku tvoria prípady, kedy je konanie predĺžené z objektívnych dôvodov, napríklad cezhraničné spory, konania, v ktorých je potrebné nariadiť znalecké dokazovanie alebo konania, kde odborná pomoc musí prebiehať dlhšiu dobu a iné situácie, v ktorých objektívne a/alebo subjektívne okolnosti resp. ich kombinácia odôvodňujú dlhšie trvanie konania. Každopádne, rýchly a efektívny vstup súdu do rodičovského konfliktu v jeho začiatkoch a zapojenie obidvoch rodičov do riešenia (odborné intervencie spolupracujúcich odborníkov a inštitúcií od začiatku riešenia veci), eliminuje priestor na manipulatívne² správanie jedného z rodičov v tých konaniach, kde je pre neho výhodné robiť obštrukcie a predlžovať čas do konečného rozhodnutia.

Počas obdobia, kedy je rodičom poskytovaná mediácia, či iný druh odbornej pomoci, je súd oprávnený nariadiť neodkladné opatrenie, ak je to nevyhnutné a vyžaduje to bezodkladná úprava pomerov v rodine.

V zmysle § 24 ods. 4 Zákona o rodine súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na

² Manipulácia (z latinských výrazov *manus* a *plere*, ktoré označujú ruku a sloveso uchopiť) je v sociálnej psychológii a sociológii termín označujúci snahu pôsobiť na myslenie druhej osoby či na viacero osôb. Manipulácia môže byť osobná alebo neosobná. Môže byť vyslovene agresívna alebo prekvapivo pasívna. Manipulácia sa týka moci a ovládania druhých. Základnými zbraňami manipulátora sú vina a strach. Práve nepríjemné pocity viny a strachu sú základnými predpokladmi toho, aby sa z normálnej vzájomnej súčinnosti medzi ľuďmi stala manipulácia.

udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávného osobného styku s obidvoma rodičmi, samozrejme ak je to dieťaťu na prospech. Na tieto práva dieťaťa možno siahnuť a obmedziť ich, ak na to existujú dôvody, ktoré by mohli viesť k pozastaveniu, obmedzeniu alebo pozbaveniu výkonu rodičovských práv³. (komentár k § 24 ods. 4 ZoR str. 120).

³ komentár k § 24 ods. 4 Zákona o rodine, C.H.BECK 2. vydanie, str. 120

KAPITOLA II. KOMPETENČNÁ MAPA SPOLUPRÁCE

7 MULTIDISCIPLINÁRNA SPOLUPRÁCA AKO JEDEN Z PILIEROV MULTIDISCIPLINÁRNEHO PRÍSTUPU

7.1 MULTIDISCIPLINÁRNA SPOLUPRÁCA V PRÍPADOCH RIEŠENÝCH V SÚDNOM KONANÍ

Vzájomná odborná spolupráca sa dnes presadzuje aj pri riešení tých konfliktov rodičov, ktoré nie sú predmetom súdneho konania. Čoraz viac spolupracujú navzájom nielen mediátori a psychológovia (a iní poradenský konzultanti), ale v posledných rokoch spoluprácu s nimi volí aj stále viac advokátov, pokiaľ sa im nepodariť dosiahnuť dohodu klientov na úrovni právnych zástupcov. Orgány SPOD a SK ak je to potrebné na účely výkonu opatrení pre dieťa/rodinu využívajú odbornú metódu mediácie, pričom spravidla využívajú externé služby osôb, ktoré spĺňajú zákonom ustanovené podmienky. Samotné poradenské centrá, ktoré obvykle tvorí viacčlenný tím, pozostávajúci z rôznych profesií, napr. sociálny pracovník, poradenský psychológ a pod., tiež uprednostňujú multidisciplinárny prístup pred riešením parciálneho problému individuálne jednotlivými špecialistami.

Ak označujeme nový prístup súdov pojmom MDP, jedným z jeho pilierov je multidisciplinárna spolupráca súdu a jednotlivých subjektov a profesií, ktoré prispievajú k riešeniu sporov rodičov, spolupráca odborníkov, ktorá predpokladá vzájomné využívanie a koordinovanie informácií z jednotlivých vedných odborov a plnenie úloh podľa profesijných schopností jednotlivých členov tímu na riešenie špecifického problému.

Kompetenčná mapa na obr. č. 4 zohľadňuje iba špecifickú podmnožinu konfliktov rodičov v oblasti rodinnoprávných vzťahov, ktoré **sú predmetom súdneho konania. Ide teda o spoluprácu, kde jedným zo subjektov je vždy súd, ktorý rozhoduje v konaní** a ovplyvňuje, aké subjekty budú do riešenia konfliktu zapojené. Preto aj postup činnosti subjektov je modifikovaný práve v súvislosti s tým, že riešia spor rodičov, ktorý je predmetom súdneho konania.

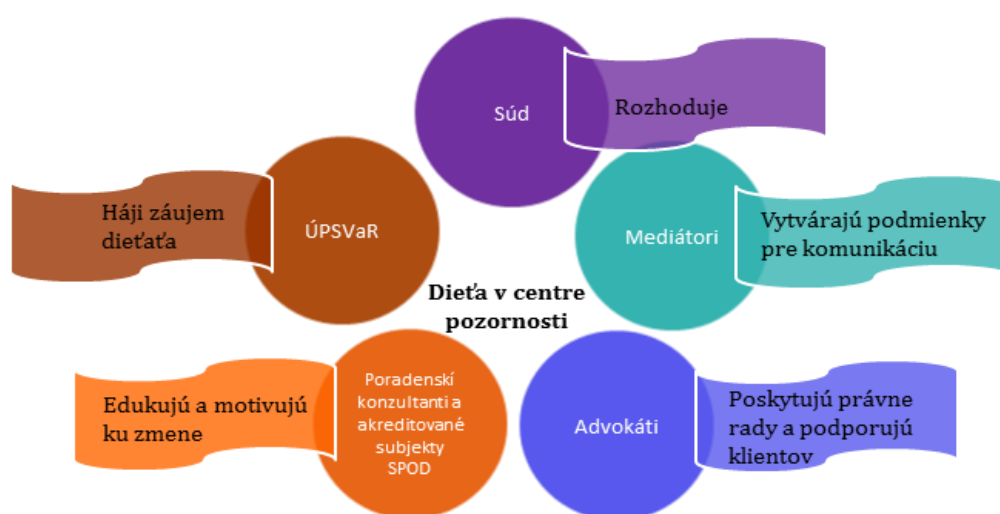
Pre účel metodiky sa rôzne subjekty, ktoré môžu vo svojej kompetencii riešiť problémy týkajúce sa detí, zadeľujú do 5 skupín, charakterizovaných svojou základnou kompetenciou. Okrem súdu je často jedným zo subjektov orgán SPOD a SK, ktorý je v súlade s platnou právnou úpravou spravidla ustanovovaný ako KO. Ostatné subjekty môžu a nemusia byť zapojené do riešenia konkrétneho prípadu, vždy by však mali byť zastúpené v zozname subjektov spolupráce, ktoré spolupracujú so súdom, viď bod 6.2..

Každá skupina subjektov je charakterizovaná úlohou, ktorú má ako primárnu plniť. Z tohto dôvodu niektoré skupiny, hoci funkčne a systémovo sú prepojené, môžu byť zahrnuté do odlišných oblastí (napríklad referáty poradensko-psychologických služieb, hoci tvoria súčasť orgánu SPOD a SK, sú z hľadiska povahy ich činnosti zaradené do skupiny poradenských konzultantov).

Advokáti v súdnom konaní vždy zastupujú klientov, avšak majú podstatný význam pri správnej aplikácii vzájomnej odbornej spolupráce pri riešení súdnych sporov, a ešte väčší význam pri nastavovaní procesov, ktoré vedú k mimosúdnejmu riešeniu rodičovských sporov pred začatím súdneho konania.

Podstatou princípu vzájomnej odbornej spolupráce je maximálne využívanie potenciálu jednotlivých odborníkov, súd nepreberá kompetencie iných subjektov a profesií.

Obrázok č.4 Kompetenčná mapa

Nevylučuje sa zapojenie aj iných subjektov do riešenia konkrétneho prípadu, napr. školské a predškolské zariadenia, detský lekár atď.. Tieto subjekty sa iba okrajovo zaoberajú konfliktami rodičov a právnymi vecami rodičov, ktoré riešia súdnou cestou, v konkrétnych prípadoch ale môžu byť zapojené do súdneho konania, napríklad podávaním správ ako listinného dôkazu.

8 KOMPETENCIE JEDNOTLIVÝCH SUBJEKTOV A PROFESIÍ

8.1 ÚRAD PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY A ĎALŠIE SUBJEKTY VYKONÁVAJÚCE OPATRENIA SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ A SOCIÁLNEJ KURATELY

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny je v niektorých prípadoch prvý kontakt rodiča so systémom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Vykonáva opatrenia SPOD a SK o. i. v situácii rozvodu/rozchodu/konfliktu rodičov a spravidla je ustanovovaný do funkcie KO maloletého dieťaťa v súdnom konaní.

Orgán SPOD a SK v prípade každého jedného dieťaťa musí zhodnotiť situáciu dieťaťa a podľa určenej miery spracováva plán sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodičmi, ktorým sa riadi. Ak plní orgán SPOD a SK aj funkciu kolízneho opatrovníka zohľadňuje vo výkone opatrení aj úlohy, ktoré sa viažu k funkcii KO (napr. zisťuje rodinné, bytové, sociálne pomery dieťaťa). Niektoré súdy v pilotnom projekte nastavili postupy koordinátora tak, aby sa KO priamo zúčastnil informatívneho stretnutia rodičov s koordinátorom. Iné pilotné súdy uprednostnili, najmä z dôvodu časovej zaneprázdnenosti orgánov SPOD a SK postup, kde SPOD a SK (KO) sa oboznamuje s pomermi v rodine nezávisle od stretnutia s koordinátorom, ale vždy tak, aby do prvého pojednávania poznal KO pomery dieťaťa.

Orgán SPOD a SK mimo funkcie KO dieťaťa a jeho rodičom poskytuje alebo sprostredkúva sociálne poradenstvo, psychologickú pomoc o. i. v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu/rozchodu/konfliktu rodičov na dieťa, ak orgán SPOD a SK zistí, že dieťa, rodič alebo osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, potrebujú pomoc napr. z dôvodu, že nie sú schopní riešiť problémy v rodine, konflikty v rodine atď. vykoná resp. zabezpečí vykonanie mediácie ako odbornej metódy na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine, rôznych odborných metód o. i. napr. úpravu rodinných pomerov dieťaťa, podporu obnovy alebo rozvoja rodičovských zručností a pod a to aj v situácii rodičovského konfliktu.

Orgán SPOD a SK by mal postupovať pri odporúčaní odbornej pomoci v súčinnosti so súdom, čo vyžaduje vopred nastavený a dohodnutý systém komunikácie medzi koordinátorom a určeným zamestnancom orgánu SPOD a SK. Komunikácia je zásadnou pre riadne zabezpečovanie odbornej pomoci v centrách pre deti a rodiny, ktoré odbornú pomoc poskytujú len na základe odporúčania orgánu SPOD a SK, rozhodnutia súdu alebo orgánu SPOD a SK (tzv. ambulantné výchovné opatrenia).

8.2 MEDIÁTORI

Mediácia je mimosúdna činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu.

Mediátori v rámci MDP sú v prebiehajúcich súdnych konaniach oslovení zo strany účastníkov konania na odporúčenie koordinátora alebo priamo sudcu. Zoznam mediátorov vedie Ministerstvo spravodlivosti SR. V rámci pilotného projektu boli v niektorých regiónoch pilotných súdov ako výsledok stretnutí regionálnych skupín odbornej spolupráce vytvorené zoznamy mediátorov, ktorí mali záujem zúčastniť sa na pilotnom overovaní MDP.

Výber mediátora musí byť transparentný. Ak to konkrétna situácia vyžaduje a písomne súhlasia všetky zúčastnené strany, môže sa výber mediátora, jeho kontaktovanie

a dohodnutie si termínu uskutočniť priamo na ISR u koordinátora, s jeho/jej komunikačnou podporou (najlepšie e-mailom, v nevyhnutných prípadoch telefonicky počas nahrávania stretnutia pred koordinátorom), alebo priamo na pojednávaní v zmierovacej fáze.

Samotnej mediácii môže predchádzať informatívne (predmediačné) stretnutie, ktoré mediátor realizuje s účastníkmi mediácie (t.j. osobami zúčastnenými na mediácii) jednotlivo alebo môže prebiehať s oboma účastníkmi mediácie súčasne. Účelom (predmediačného) stretnutia je obvykle informovanie o mediácii, overenie, či je mediácia pre riešenie danej veci vhodná, či nejestvujú dôvody, ktoré by mohli spochybniť nestrannosť mediátora a podobne. V MDP mediátor informuje aj o tom, v akom rozsahu bude informovať súd o prípadných procesných aspektoch v súvislosti s mediáciou, ak sa účastníci rozhodnú pre riešenie ich sporu mediáciou.

Mediácia začína uzatvorením Dohody o začatí mediácie, kde okrem náležitostí, vyplývajúcich zo zákona o mediácii, by mal byť presne špecifikovaný rozsah informácií, ktoré mediátor môže súdu poskytnúť. Vo všetkých ostatných prípadoch, ktoré v Dohode o začatí mediácie alebo v písomnom poučení nie sú uvedené, je mediátor viazaný povinnosťou mlčanlivosti. Začiatok mediácie sa zapisuje do Knihy mediácií, ktorú vedie mediátor v listinnej a elektronickej podobe.

Ak sa v mediácii (v rodinnoprávnej agende) dospeje k mediačnej dohode (Dohode o mediácii podľa § 15 zákona o mediácii), strany predkladajú dohodu súdu na schválenie. Ak sa rodičia dohodnú, že účel úpravy výkonu rodičovských práv a povinností je dosiahnutý uzatvorením rodičovskej dohody a rodičia nepožadujú zabezpečenie vykonateľnosti ich uzatvorenej dohody schválením súdu, môže prísť na základe výsledku mediácie k späťvzatiu návrhu na začatie konania. Toto sa nevzťahuje na rodičovské dohody, kde úprava výkonu rodičovských práv a povinností je súčasťou rozvodového konania alebo niektorý z účastníkov trvá na schválení dohody súdom.

V prípade, ak účastníci konania nedospeli k celkovej dohode, mediátor vypracuje písomný zápis z mediácie, obsahom ktorého budú procesné aspekty mediácie: dátum stretnutí a dĺžka mediačných stretnutí, dôvod ukončenia mediácie (stručný popis dôvodu – napr. vyhlásením mediátora o nepokračovaní v mediácii, skončením z podnetu jednej strany alebo oboch strán, uplynutím dohodnutého času trvania mediácie - alebo odkaz na príslušné ustanovenie zákona o mediácii), ďalej bude obsahom zápisu stručný popis, na čom sa účastníci dohodli a čo ostalo sporné, ak na to účastníci dali súhlas. Zápis nesmie mať hodnotiaci charakter, musí byť vecný a objektívny. Ak z akéhokoľvek dôvodu strany zápis neodsúhlasia (napr. sa odmietnu dostaviť k mediátorovi), mediátor súd informuje v súlade s ustanoveniami konkrétnej Dohody o začatí mediácie o priebehu mediácie z hľadiska procesných aspektov (najmä počet stretnutí a dôvod skončenia mediácie). Zápis v tom prípade nebude obsahovať skutočnosti, ktoré sa v mediácii prerokovávali.

Mediátor musí odmietnuť podať svedeckú výpoveď, ak by obsahom jeho svedeckej výpovede mali byť skutočnosti, o ktorých sa mediátor dozvedel v súvislosti s mediáciou, ak si s osobami zúčastnenými na mediácii nedohodli rozsah povinnosti mlčanlivosti inak. Ustanovenie § 6 zákona o mediácii týmto nie je dotknuté. Mediátor by mal viesť spoločné rokovania

účastníkov efektívne, podporovať vecnú komunikáciu rodičov, presmerovať rodičov od hájenia pozícií na formulovanie vlastných potrieb a potrieb maloletého dieťaťa.

8.3 PORADENSKÍ KONZULTANTI

Pod pojmom poradenský konzultanti sa rozumejú odborníci, poskytujúci služby v širokom kontexte riešenia dopadov sporov na duševné zdravie detí aj dospelých. Ide najmä o klinických psychológov, poradenských psychológov, psychoterapeutov, sociálnych pracovníkov, liečebných pedagógov, sociálnych pedagógov či iných odborníkov s ukončeným psychoterapeutickým výcvikom alebo iným výcvikom v oblasti poradenstva porovnateľnej kvality a kvantity a praxou v párovej terapii, ktorí poskytujú služby buď samostatne alebo v rámci rôznych neziskových organizácií (tzv. tretí sektor) resp. štátnych organizácií (napr. centrá pre deti a rodiny).

Napriek hovorovému označeniu časti týchto špecialistov pojmom „psychológ“, je možné v súlade so zákonom č. 199/1994 Z. z. o psychologicknej činnosti a Slovenskej komore psychológov v znení zákona č. 578/2000 Z. z. označovať za psychológa iba takého odborníka, ktorý spĺňa požiadavky tohto zákona. Z tohto dôvodu sa v metodike používa pojem poradenský konzultant.

Práca poradenských konzultantov je možná v dvoch rovinách:

- a) keď poskytujú služby, spočívajúce v aktívnej intervencii, pričom sa ešte môže rozlišovať, či poradenský konzultant poskytuje odborné služby jednotlivému účastníkovi konania – t. j. jednotlivcovi, obom účastníkom (rodičom) naraz – párová terapia a pod., celej rodine (ako systému) alebo iba maloletému dieťaťu/deťom;
- b) za účelom vyhotovenia odborného nestranného vyjadrenia (od tzv. „správy“ až po vyhotovovanie odborného vyjadrenia, odborného stanoviska resp. znal. posudku podľa zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Ako najúčinnšie v prvej fáze konania, t. j. vo fáze, kedy je odporúčená (t. j. nie nariadená) pomoc poradenského konzultanta, je, že tento odborník alebo subjekt nebude podávať súdu ani stranám žiadnu písomnú správu a odbornú službu bude poskytovať najmä podľa bodu a). Hlavnou úlohou je podporiť rodičovské kompetencie, najmä v tom smere, aby rodičia začali spolu komunikovať a uvedomovali si dopad svojho správania, konania a prípadne nekonania na ich maloleté deti.

Pokiaľ by odborný konzultant mal záujem o vzájomnú výmenu informácií o prípade napr. so súdom, s mediátorom alebo iným odborníkom, je povinný o tom klienta informovať a vyžiadať si jeho súhlas.

Pokiaľ sa rodičia nedohodnú, v druhej fáze konania má súd možnosť nariadiť odbornú pomoc najmä prostredníctvom nariadenia výchovného opatrenia a tiež môže nariadiť vypracovanie

odborného znaleckého posudku. Účasť rodičov je už v tomto prípade povinná a nie je daná iba možnosť ju využiť, ako tomu je v prvej fáze, písomný záver v zmysle bodu b) je obligatórny.

Orgán SPOD a SK - referát poradensko-psychologických služieb

Odborné služby Referátu poradensko-psychologickej služby (ďalej len „RPPS“) sú verejnou službou poskytovanou formou psychologickej, poradenskej, psychodiagnostickej, tzv. psychoedukačnej, informačnej a podpornej činnosti.

Psychológ sa pri výkone psychologických činností riadi pravidlami podľa všeobecne platných právnych predpisov a podľa Etického kódexu poradensko-psychologickej praxe referátu poradensko-psychologických služieb úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Psychologické poradenstvo a psychologickú diagnostiku vykonáva podľa zákona č. 199/1994 Z. z. o psychologickej činnosti.

Činnosti RPPS v oblasti psychologického, manželského a rodinného poradenstva: individuálne a párové poradenstvo v oblasti osobných, partnerských, manželských, výchovných a rodinných problémov; individuálne a párové poradenstvo manželom v procese rozvodu (rozchodu); poradenská a psychologická pomoc pri úprave styku rodič - maloleté dieťa po rozvode (rozchode); psychologické poradenstvo rodine s problémom drogovej a inej závislosti; poradensko-psychologická pomoc v krízových situáciách, nešťastiach a závažných životných udalostiach; psychologické poradenstvo rodičom, ktorí majú dieťa v NRS, uplatňovanie terapeutických postupov v poradenskom procese podľa získaných terapeutických zručností v špecializovanom vzdelávaní.

Činnosti RPPS v oblasti psychodiagnostiky majú orientačný charakter a spĺňajú požiadavky tých činností, ktoré vyplývajú zo zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a nespĺňajú požiadavky komplexného psychodiagnostického vyšetrenia súdneho znalca z odboru psychológie.

RPPS poskytuje psychologickú pomoc a odborné poradenstvo klientom, ktorým orgán SPOD a SK – zamestnanec, ktorý vedie prípad tieto odborné služby odporučí, klienti ich môžu i nemusia využiť, participuje na riešení výchovných, rodinných, rozvodových a porozvodových problémoch rodiny s maloletým dieťaťom, v súčinnosti so zamestnancom, ktorý vedie prípad, na základe ním jasne formulovanej, špecifikovanej a odôvodnenej (písomnej) požiadavky(podnet), ktorá je podkladom pre vytvorenie dohody o spolupráci.

RPPS poskytuje poradensko-psychologickú pomoc jednotlivcom, páru a rodine, ktorí i priamo požiadajú psychológa alebo odborného poradcu o pomoc na vlastnú žiadosť v rámci kapacitných možností RPPS.

Centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „CPPPaP“) poskytuje komplexnú psychologickú, špeciálnopedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť deťom, okrem detí so zdravotným postihnutím, najmä v oblasti optimalizácie ich osobnostného, vzdelávacieho a profesijného vývinu. Zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom poskytuje poradenské služby (podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Na základe uvedeného môžu CPPPaP poskytovať poradenstvo aj v prípadoch, keď osobnostný vývin detí je narušený, ohrozený nepriaznivou rodinnou situáciou. O týchto skutočnostiach spracúvajú aj správy pre rodiča, školu, ak o to požiada, aj pre súdy. Ak ide o maloleté dieťa – dlhodobého klienta CPPPaP, odborník vidí jeho vývin v dlhšom časovom horizonte, aj odchýlky od bežného správania sa, prežívania, ktoré evidentne súvisia s rozchodom rodičov resp. konfliktom medzi rodičmi.

Tieto služby sú bezplatné, avšak nevýhodou môže byť pomerne veľká vyťaženosť, dlhšie čakacie lehoty. Nakoľko úloha CPPPaP primárne nespočíva v práci s maloletým dieťaťom v rozvodovej situácii, spolupráca súdu a CPPPaP pri odporúčanej alebo nariadenej odbornej pomoci musí byť vopred v danom regióne odkonzultovaná.

K bližšej špecializácii poradenských konzultantov viď kapitolu III, bod 11.4.2.3.

8.4 ADVOKÁTI

Advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Výkon advokácie je zastupovanie klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajoba v trestnom konaní, poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov a ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci, ak sa vykonáva sústavne a za odmenu (ďalej len „právne služby“).

Advokáti v rámci činnosti Regionálnych advokátskych komôr boli informovaní o pilotnom projekte a členmi regionálnych pracovných skupín vytvorených za účelom vzájomnej odbornej spolupráce, môžu byť aj zástupcovia SAK, resp. jej regionálnej úrovne.

V poručenskej agende je zo strany advokátov potrebné postupovať tak, aby sa výkonom advokácie nedosahovalo presadenie záujmov klienta (rodiča), ktoré sú v rozpore s právami a právom chráneným záujmom maloletého dieťaťa. Pokynmi klienta, ktoré sú v rozpore s najlepším záujmom maloletého dieťaťa, nie je advokát v zmysle § 18 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov viazaný.

Je zrejmé, že jedným z predpokladov správneho postupu advokátov pri posudzovaní, čo je a čo nie je v záujme maloletého dieťaťa, je vzdelávanie v témach, ktoré úzko s problematikou súvisia, vrátane vzdelávania a scitlivovania v téme domáceho násillia.

Z praktického hľadiska je pre rýchlosť a pružnosť konania potrebné, aby advokáti v návrhu na začatie konania uvádzali aj kontaktné údaje na svojho klienta, t. j. nielen adresu a korešpondenčnú adresu, ale aj telefonické číslo a emailový kontakt (ak to výslovne z objektívnych príčin nie je v rozpore so záujmom klienta – napr. utajovaný pobyt v prípadoch týrania a pod.) a ak je to možné, aby uvádzali v návrhu na začatie konania aj kontaktné údaje druhého účastníka konania, ak sú im známe.

Účasť advokátov na stretnutí s koordinátorom je predmetom dohody medzi advokátom a klientom, závisí na konkrétnom posúdení daného prípadu zo strany advokáta. Účasť advokáta by nemala brániť naplneniu hlavného účelu stretnutia, ktorým je edukácia rodičov smerom k spolupracujúcemu rodičovstvu, ktoré je vo väčšine prípadov podmienkou naplnenia práv a najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Bližšie informácie k postupu koordinátora pri komunikácii s advokátmi ako právnymi zástupcami rodičov viď kapitolu III, bod 11.3.3

8.5 ÚLOHA ŠPECIALISTU V OBLASTI PSYCHOLÓGIE, PÔSOBIACEHO V PÔSOBNOSTI KRAJSKÉHO SÚDU (IBA VYBRANÉ KRAJSKÉ SÚDY)

Nateraz sa javí, že špecialista v oblasti psychológie v pozícií štátnych radcov na pilotných krajských súdoch prinášajú rodinnoprávnej agende podporu. Odporúčania v časti roly psychológa na súdoch budú predmetom osobitnej metodiky.

Špecialista v oblasti psychológie v pilotnom projekte je zamestnanec súdu. Na základe súčasnej právnej úpravy je zrejmé, že tento špecialista v pilotnom projekte nemôže suplovať úlohu súdneho znalca ani podávať smerodajné hodnotenie správania sa maloletého dieťaťa, ktoré by mohlo byť hodnotené ako dôkaz pri rozhodovaní súdu, pretože toto je plne v kompetencii súdnych znalcov. Rovnako nemôže suplovať úlohu orgánu SPODaSK, resp. v rámci odbornej spolupráce nahrádzať úlohu poradenského konzultanta.

Hlavnou úlohou špecialistu v oblasti psychológie v pilotnom projekte je napomáhať sudcom a koordinátorom s teoretickými otázkami z oblasti psychológie maloletých detí, ktoré musia sudcovia vyhodnocovať (napríklad všeobecné posúdenie vhodnosti striedavej starostlivosti v závislosti od veku maloletého dieťaťa a pod.), ktoré nie sú takého charakteru, že by vyžadovali znalecké dokazovanie, avšak presahujú do oblasti psychológie maloletých detí. Vzhľadom na skutočnosť, že v niektorých prípadoch je potrebné pre zmenu konfliktného vedenia sporu v rámci edukácie napomôcť rodičom porozumieť dopadom správania na maloleté deti, je možné, aby sa psychológ krajského súdu zúčastňoval aj vybraných informatívnych stretnutí rodičov s koordinátorom na okresných súdoch v sídle daného krajského súdu. Ďalej sa psychológ môže na základe žiadosti sudcu zúčastniť pri zisťovaní názoru maloletých detí. Zisťovanie názoru maloletého dieťaťa obvykle zo strany sudcov nie je hodnotené ako problém, na niektorých súdoch sú zriadené pre vekovo mladšie deti tzv. detské alebo obývacie miestnosti, príp. výsluchové miestnosti. Pre vekovo staršie deti obvykle nie je problém aj realizácia zisťovania názoru v pojednávacej miestnosti (čo najmä pre

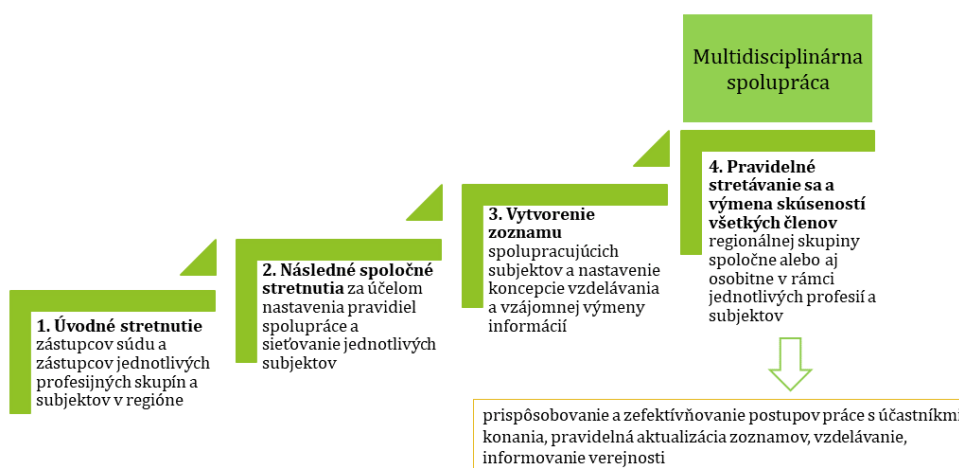
adolescentov je v niektorých prípadoch aj vhodnejšie). Prítomnosť psychológa pri výsluchu môže slúžiť na sledovanie neverbálnych reakcií dieťaťa signalizujúcim stres alebo únavu a navrhnúť prestávku, či zmenu dynamiky výsluchu, prípadne pomôže pomôcť formulovať otázky primerane psychickému vývoju dieťaťa.

9 PREDPOKLADY FUNKČNEJ REGIONÁLNEJ MULTIDISCIPLINÁRNEJ SPOLUPRÁCE

Aby mohol súd účelne spolupracovať so subjektmi a profesiami, je potrebné vytvoriť v regióne súdu v prvom kroku pracovnú skupinu (prípravnú), ktorá bude schopná zosumarizovať poznatky, špecifické pre daný región a vytvoriť zoznam aktívnych subjektov multidisciplinárnej spolupráce (transparentne zapojených). Po úvodných stretnutiach tejto pracovnej skupiny je možné začať budovať multidisciplinárnu spoluprácu aj v rámci jednotlivých subjektov a profesií a vytvoriť regionálnu skupinu multidisciplinárnej spolupráce. Z poznatkov z Českej republiky je zrejmé, že aj po vytvorení zoznamu členov regionálnej skupiny multidisciplinárnej spolupráce je potrebné realizovať spoločné stretnutia členov tejto skupiny, vyhodnocovať dobrú prax a identifikovať nedostatky.

9.1.1 POSTUP VYTVORENIA REGIONÁLNEJ MULTIDISCIPLINÁRNEJ SKUPINY

Graf č.5 Postup vytvorenia regionálnej multidisciplinárnej skupiny

Vytvorenie multidisciplinárnej skupiny má v zásade štyri fázy.

Prvým krokom je príprava úvodného stretnutia zo strany koordinátora okresného alebo krajského súdu pre región súdu, ktorý zavádza MDP v úzkej súčinnosti so sudcami daného súdu, špecializovanými na poručenskú agendu. Koordinátor alebo súd písomne osloví

zástupcov jednotlivých subjektov a profesií, pričom ich informuje o skutočnosti, že súd bude od určeného dátumu vo vhodných prípadoch aplikovať pre konanie v poručenskej agende MDP a preto je potrebné vytvoriť zoznam subjektov, ktoré majú o takúto spoluprácu záujem. Je potrebné úvodné stretnutie zorganizovať tak, aby sa stretnutia zúčastnili 2 zástupcovia orgánu SPODaSK z toho 1 zástupca RPPS, zástupcovia centier pre rodiny a deti, zástupca prokuratúry (úsek civilného práva), mediátori a advokáti, pôsobiaci v danom regióne súdu.

Z transparentne vybraných zástupcov jednotlivých profesií sa vytvorí pracovná skupina (prípravná). Účasť v pracovnej skupine by mala byť dobrovoľná. Pracovná skupina môže prekonzultovať a písomne vyhodnotí spolu s príslušným súdom, akou vhodnou formou bude propagovaná pred verejnosťou (laickou aj odbornou) a ako spropaguje postup MDP v danom regióne tak, aby následne koordinátor v spolupráci s SPODaSK, súdom a zástupcami profesií písomne oslovil subjekty a odborníkov, pôsobiach v danom regióne a začne sa vytvárať zoznam subjektov, ktoré majú záujem byť zapojené v multidisciplinárnej spolupráci.

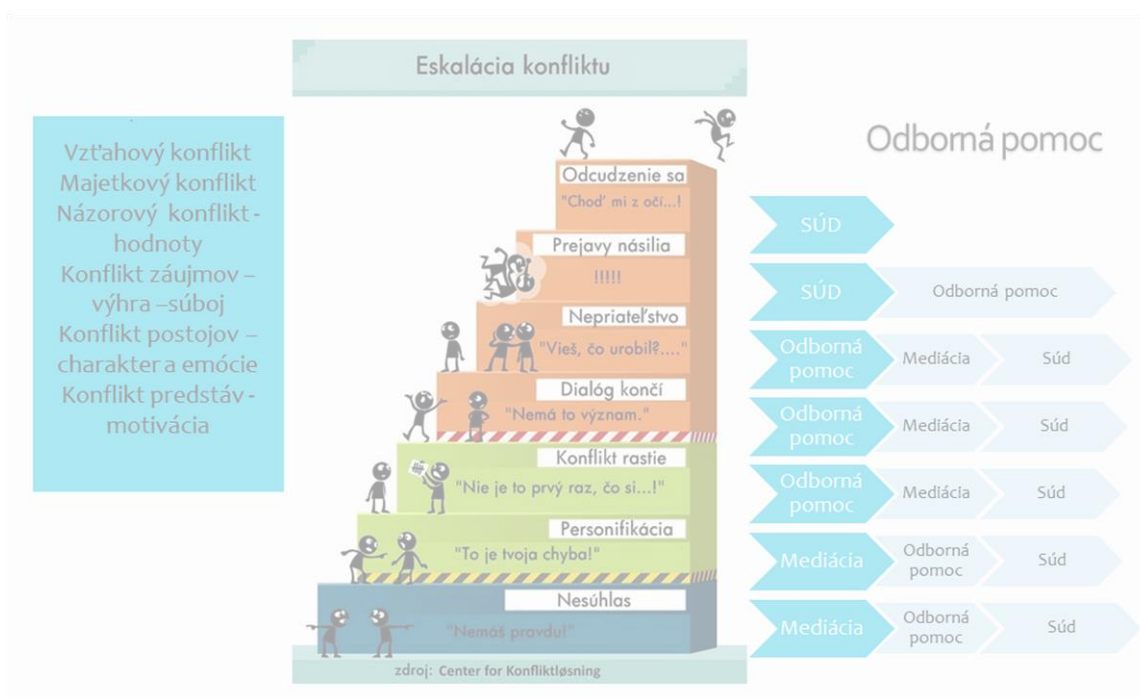
Regionálna skupina odbornej spolupráce zahŕňa najmä:

1. Subjekty: Súd
 Orgán SPODaSK vrátane RPPS
 centrá pre rodiny a deti, CPPPaP a iné inštitúcie
 Prokuratúra
2. Profesie: Psychológovia a iní poradenský konzultanti
 Mediátori
 Advokáti

Po vytvorení zoznamu členov skupiny multidisciplinárnej spolupráce koordinátor organizuje stretnutia tejto skupiny, ideálne v rozmedzí jedenkrát za tri mesiace. V dohodnutom časovom intervale je potrebné pravidelne organizovať stretnutie všetkých zapojených subjektov a profesií, čo nevyhnutne slúži pre overovanie, či nastavené postupy multidisciplinárnej spolupráce sú funkčné.

Činnosť regionálnych skupín multidisciplinárnej spolupráce je jedinečná pre každý región.

KAPITOLA III. DOPORUČENÝ POSTUP SÚDU A METODIKA PRÁCE SÚDU

10 VÝCHODISKÁ PRE APLIKOVANIE MDP ZO STRANY SÚDU

Postup súdu závisí od toho, či na danom súde je vytvorené miesto špecializovaného vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „koordinátor“) alebo nie je takéto miesto vytvorené. V prípade, ak na súde nie je ešte vytvorené miesto koordinátora, úkony koordinátora vykonáva vyšší súdny úradník (ďalej len „VSÚ“), ktorý činnosti koordinátora vykonáva na základe pokynov sudcu alebo vykonáva úlohy koordinátora priamo sudca.

10.1 ROLOVÉ A KOMPETENČNÉ RÁMCE SUDCU/KYNE A KOORDINÁTORA/KY V MDP

MDP vyžaduje okrem obvyklých právnych kompetencií sudcu/kyne a koordinátora/ky aj nadstavbové zručnosti komunikačné (tzv. soft skills) a základné nutné minimum z psychológie. Komunikačné zručnosti sú neoddeliteľné od postojového rámca.

Základom pre úspech MDP je jasne zadefinovaný cieľ, pričom je dôležité mať na pamäti, že cieľom MDP nie je (akokoľvek kvalitná) rodičovská dohoda – tá je prostriedkom. Konečným cieľom a podmienkou úspechu MDP sú **spolupracujúci rodičia**. Je dôležité si nemýliť cieľ a prostriedok – ak sa to deje, vtedy v systéme MDP, zvlášť pri súčasnom promovaní inak vítaného zrýchlenia konania, hrozí produkcia rýchlo a pod priamym či nepriamym nátlakom súdnej autority spísaných rodičovských dohôd, krátkodobo rešpektovaných zo strachu a nie z vnútorného presvedčenia. Stakýmito dohodami rodičia nie sú vnútorne stotožnení a maloleté deti naďalej trpia, lebo partnerský a rodičovský konflikt sa nepodarilo zmieriť natoľko, aby rodičia začali autenticky spolupracovať a nezhojená bolesť rozvodu sa naďalej rieši cez maloleté deti, kým súd môže mať zaevidovaný „úspech“ v podobe uzavretej rodičovskej dohody.

Samozrejme možnosti sudcu/kyne a koordinátora/ky a spolupracujúcich odborníkov v MDP sú široké, ale nie sú bezhraničné a konečnú zodpovednosť za svoje maloleté deti nesú rodičia. Napriek tomu je dôležité jasné pomenovanie cieľa MDP – je ním dosiahnutie stavu spolupracujúcich rodičov, rodičovská dohoda nie je cieľom, ale prostriedkom k dosiahnutiu cieľa.

Nižšie uvádzame, v ktorých aspektoch sa postoj sudcu a koordinátora k účastníkom konania (t. j. rodičom) odlišujú od profesijných postojov iných typoch súdnej agendy, základné charakteristiky špecifickej roly rodinného sudcu/kyne a koordinátorky v MDP a zručnostné minimum.

10.1.1 SUDCA/KYŇA A KOORDINÁTOR/KA V MDP: ROLA, MISIA, POSTOJE

Rodinný sudca/kyňa v MDP:

- Reprezentuje autoritu súdu.
- Z pozície autority informuje rodičov o procese MDP a jeho variáciách a dôsledkoch závislých od rozhodnutí rodičov.
- Nehodnotí rozhodnutie o rozvode jedného či oboch rodičov, k samotnému faktu rozvodu má neutrálny postoj, rozvod ako taký v MDP nie je zlyhaním ani a priori partnerským neúspechom, nestigmatizuje sa.
- Ak vedie ISR, ako autorita informuje rodičov, že musia prevziať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, ktorými môžu byť aj rozhodnutia nedohodnúť sa a neprijíť podporu. Sudca/kyňa sa môže zúčastniť ISR v prípade, ak vedie ISR koordinátor, na požiadanie koordinátora. V praxi sa osvedčilo v takýchto prípadoch nepoužiť talár – prítomnosť sudcu/kyne samotná zvyšuje vážnosť stretnutia, nie je potrebné ho umocňovať výlučne neosobným a formálnym jednaním.
- Nie je mediátor.
- Rešpektuje, že posledné slovo pri tvorbe dohody aj koncovú zodpovednosť za dôsledky na maloletého dieťaťa pri jej realizácii majú rodičia a maloleté dieťa. V prvej dobrovoľnej fáze MDP sa to prejavuje najmä tým, že vytvára priestor pre prácu podporných profesií (mediátor, poradenský konzultant atď.) ako aj koordinátora a neuplatňovaním direktívnosti vytvára atmosféru dôvery, rešpektu a bezpečia.
- Sudca nemôže nahradiť zodpovednosť rodiča za výkon rodičovstva, ale môže, aj s podporou svojej autority, rodiča podporovať a motivovať a vytvárať priestor, aby rodič dokázal túto zodpovednosť prevziať.
- Poučí rodičov o participačných právach detí, ako a kedy citlivým spôsobom informovať dieťa o prebiehajúcom konaní, ktoré sa ho týka.
- Cieľom činnosti sudcu v MDP nie je rodičovská dohoda podpísaná rodičmi v strachu z autority – keďže takáto dohoda sa zvyčajne dodržiava len krátkodobo - ale dlhodobé dobrovoľne spolupracujúce nastavenie rodičov na výchovu maloletého dieťaťa. Na to, aby dohoda v záujme maloletého dieťaťa fungovala, musí byť dodržiavaná z vnútorného presvedčenia rodiča a dobrovoľne, nie zo strachu zo sankcie.
- Ak sa ukáže, že dohoda nie je možná, vie rodinný sudca pôsobiť ako zmierovací sudca, čo sa v MDP odporúča až v druhej fáze MDP procesu. Vtedy direktívnejšie, napríklad pomenovaním zúženého počtu možností, vedie rodičov ku kompromisu formou zmiernu – aj tu je však ešte stále kľúčový autentický súhlas oboch rodičov so sudcom navrhovaným riešením.
- Až keď zlyhajú všetky možnosti dohody a zmiernu, sudca siaha po plnej rozhodovacej autorite a má posledné slovo.
- Prioritou pri komunikácii s rodičmi nie je právna a formálna presnosť vyjadrovania, ale porozumenie zo strany rodičov – tomu sudca prispôsobuje jazyk a výber slov.
- Dohoda je možná len v atmosfére bezpečia a podmienkou bezpečia je predvídateľnosť – t. j. rodičia musia vedieť vopred čo ich čaká.
- Neutralita sudcu je v MDP rovnako dôležitá ako atmosféra dôvery, preto sudca (až na odôvodnené prípady) vždy jedná s oboma rodičmi naraz a stráni sa hodnotiacich výrokov,

- Sudca/kyňa sa zúčastňuje stretnutí regionálnej odbornej skupiny, pričom komunikácia je partnerská, súd je v tomto prípade partnerom.

Koordinátor/ka v MDP:

- Vytvára priestor pre prevzatie zodpovednosti za rodičovstvo.
- Kým sudca motivuje rodičov z pozície sudcovskej authority, koordinátor tak robí skôr prostredníctvom osvetu a informácií, ktoré podáva, podpory, vytváraním bezpečia a dôvery v komunikácii – t. j. je reprezentantom súdu, ale autoritatívny postoj až na ojedinelé a odôvodnené prípady nevyužíva.
- Koordinátor (právne a psychosociálne) edukuje, vytvára priestor pre komunikáciu, odporúča a koordinuje odbornú pomoc. Ďalším nástrojom práce koordinátora môže byť edukácia o tvorbe rodičovského plánu.
- Nehodnotí rozhodnutie o rozvode jedného či oboch rodičov, k samotnému faktu rozvodu má neutrálny postoj, rozvod ako taký v MDP nie je zlyhaním ani a priori partnerským neúspechom, nestigmatizuje sa.
- Nie je mediátor - nie je jeho/jej úlohou mediovať dohodu. Ak sú rodičia schopní sa dohodnúť sami, vytvorí k tomu priestor a informačný rámec. Ak nie, zapája spolupracujúce profesie.
- Rešpektuje, že posledné slovo pri tvorbe dohody aj konečnú zodpovednosť za dôsledky na maloletého dieťaťa pri jej realizácii majú rodičia. To sa v prvej dobrovoľnej fáze MDP prejavuje najmä tým, že vytvára priestor pre prácu podporných profesií (mediátor, psychológ atď.) a neuplatňovaním direktívnosti vytvára priestor pre tvorbu atmosféry dôvery a bezpečia.
- Koordinátor nemôže nahradiť zodpovednosť rodiča za výkon rodičovstva, ale môže rodiča podporovať a motivovať a vytvárať priestor aby rodič dokázal túto zodpovednosť prevziať.
- Poučí rodičov o participačných právach detí, ako a kedy citlivým spôsobom informovať dieťa o prebiehajúcom konaní, ktoré sa ho týka.
- Cieľom činnosti koordinátora v MDP nie je rodičovská dohoda podpísaná rodičom v strachu z authority – keďže takáto dohoda sa zvyčajne dodržiava len krátkodobo - ale dlhodobé dobrovoľne spolupracujúce nastavenie rodičov na výchovu maloletého dieťaťa. Na to aby dohoda v záujme maloletého dieťaťa fungovala, musí byť dodržiavaná z vnútorného presvedčenia rodiča a dobrovoľne, nie zo strachu zo sankcie.
- Vedie ISR.
- Koordinátor prizýva sudcu na ISR, ak dospeje k názoru, že je nutné vysvetliť právne dôsledky rozhodnutí rodičov aj priamo osobou sudcu/sudkyne (koordinátor od účastníkov zisťuje, či prebieha/účastníci podstupujú odbornú pomoc, kde a prípadne s akým priebehom/výsledkom).
- Koordinátor môže požiadať o účasť na ISR aj špecialistu v oblasti psychológie pôsobiaceho pri krajskom súde, ak zväží, že je to nutné na posilnenie informovanosti rodičov o psychologických dôsledkoch svojho správania a rozhodnutí na maloleté dieťa/deti, alebo na posilnenie osvetu o vývojových potrebách maloletého dieťaťa.

- Aj v prípade že sa v prvej dobrovoľnej fáze MDP nepodarilo uzavrieť rodičovskú dohodu, koordinátor pripomína rodičom, že ani autoritatívne rozhodnutie súdu ich nezbavuje rodičovských povinností a konečnej zodpovednosti za maloleté deti.
- Prioritou pri komunikácii s rodičmi nie je právna a formálna presnosť vyjadrovania, ale porozumenie zo strany rodičov – tomu koordinátor prispôbuje jazyk a výber slov.
- Dohoda je možná len v atmosfére bezpečia a podmienkou bezpečia je predvídateľnosť – t. j. rodičia musia vedieť vopred, čo ich čaká.
- Neutralita koordinátora je v MDP rovnako dôležitá ako atmosféra dôvery, preto (až na odôvodnené prípady) vždy jedná s oboma rodičmi naraz a rodičov ako takých nehodnotí.
- Transparentne vytvára, overuje a udržiava konštruktívne a jasné, transparentné pracovné kontakty so spolupracujúcimi profesiami vo svojom okrese/regióne (UPSVAR, mediátori, poradenský konzultanti, atď.), pričom komunikácia je partnerská, súd je v tomto prípade partnerom.

10.1.2 MINIMÁLNE KOMPETENCIE SUDCU/SUDKYNE A KOORDINÁTORA/KY V OBLASTI KOMUNIKAČNÝCH ZRUČNOSTÍ

Oblasť sebapoznania

- Rozpoznávanie, pomenúvanie a procesovanie vlastných eskalovaných emócií.
- Rozpoznávanie, pomenúvanie a procesovanie vlastných predsudkov, kultúrnych a rodinných presvedčení a vlastných tendencií k zovšeobecneniu a stereotypizácii.

Oblasť komunikačných zručností

- Aktívne počúvanie s nehodnotiacim postojom.
- Parafrázovanie.
- Preformulovanie sťažností na potreby.

10.1.3 PRINCÍPY SPOLUPRÁCE SUDCU/KYNE A KOORDINÁTORA/KY V MDP:

- Sudca/kyňa a koordinátor/ka na prípade MDP pracujú v tandeme, ich roly (viď. vyššie) sa vzájomne dopĺňajú.
- Pravidelná porada koordinátora a sudcu/kyne je odporúčaná minimálne 1x za mesiac, mala by byť nastavená forma výmeny informácií aj nad rozsah týchto porád pre prípad potreby.
- Prvé ISR zvoláva koordinátor, je na vzájomnej dohode sudcu a koordinátora a na podnete koordinátora, či je alebo nie je potrebná prítomnosť sudcu.

10.2 PRINCÍP MLČANLIVOSTI V MDP

MDP je natoľko metodologicky špecifickou oblasťou práce súdu, že je potrebné naň aplikovať samostatný režim ohľadne mlčanlivosti a dôvernosti, čo do zdieľania informácií o členoch rodiny, ktorých sa spor týka. Tento špecifický režim je kľúčový pri dosahovaní cieľa MDP, ktorým sú dlhodobo spolupracujúci rodičia v procese rozvodu alebo rozchodu v prospech najlepšieho záujmu ich maloletých detí/dieťaťa. Základným predpokladom dosiahnutia tohto cieľa je úplná alebo aspoň čiastočná dobrovoľnosť pri dodržiavaní rodičovskej dohody. Túto dobrovoľnosť nie je možné dosiahnuť len autoritatívnym tlakom na rodiča zo strany súdu či iných inštitúcií, ale je potrebná podpora rodičov v ich vlastnom osobnostnom rodičovskom rozvoji a podpora ich psychologického bezpečia počas procesov MDP. Jednou zo základných podmienok psychologického bezpečia je rešpekt k hraniciam súkromia klienta a narábanie s osobnými informáciami s vedomím a súhlasom klienta.

V MDP sa teda od vo veci konajúceho sudcu/kyne, koordinátora/ky a ďalších spolupracujúcich profesií, ktoré majú prístup k spisu, vyžaduje zmena postoja. Kým v iných typoch súdnej agendy je vo verejne či vnútrosúdne dostupných dokumentoch cieľom písomne zachytiť čo najviac podrobností o okolnostiach prípadu, v MDP je prioritou budovanie dobrovoľnosti spolupráce a vzájomnej dôvery – čo znamená písomne zaznamenávať nie čo najviac, ale čo najmenej – teda zmeniť režim záznamov na nutné minimum (pri dodržaní všetkých požadovaných zákonných náležitostí).

Keďže ide o zavádzanie nového prístupu súdu v poručenskej agende, v medziach zákona, a tým aj práce s informáciami v prostredí súdu, pripájame pre konajúceho koordinátora/ku a sudcu/kyňu odporúčanie:

Pri každom písomnom výstupe aplikovať test otázkou: „Čo z napísaného nie je zo zákona nevyhnutné zdieľať na to, aby mohol proces MDP pokračovať a súkromný charakter osobných informácií o účastníkoch ostal rešpektovaný?“

Čo najväčšia miera dôvernosti sa vyžaduje najmä v prvej dobrovoľnej fáze MDP, oproti druhej už povinnej a autoritatívne vedenej fáze, ktorá nastupuje, ak sa v prvej fáze nepodarí dosiahnuť dohodu rodičov). Pri narábaní s informáciami o účastníkoch konania je potrebné aplikovať nasledovné pravidlá:

- V prvej, dobrovoľnej fáze MDP písomne zaznamenávať len zákonne nutné minimum a vždy nechať rodičom možnosť vyjadriť sa k zapísanému alebo ho doplniť.
- V druhej fáze MDP vždy nechať rodičom možnosť vyjadriť sa k zapísanému alebo ho doplniť.
- Od spolupracujúcich profesií (mediátora, poradenského konzultanta, UPSVAR, neziskové organizácie, súkromné poradenské centrá) atď., žiadať, najmä v prvej fáze MDP, len základné informácie bez detailov (či sa rodičia stretnutí zúčastnili, či boli spolupracujúci, či sa podarilo uzatvoriť dohodu alebo či sa podarilo posunúť postoje rodičov smerom k spolupracujúcemu nastaveniu a pod.).
- Počas vedenia MDP sa zdieľanie informácií o účastníkoch konania a ich maloletých deťoch medzi koordinátorom a sudcom musí diať s ohľadom na dôvernosť týchto

informácií (teda napr. bez kópií e-mailov na tretie osoby, pri poradách so zabezpečením dôvernosti).

- Počas vedenia MDP sa zdieľanie informácií na súde o účastníkoch konania a ich maloletých deťoch od sudcu/kyne a VSÚ smerom k súdnemu tajomníkovi/čke či asistentovi/ke deje len v najnutnejšej miere základných informácií, bez ktorých by proces MDP nemohol pokračovať, pričom súdny tajomník/čka a asistent/ka musia byť taktiež poučení o dôvernom charaktere informácií o účastníkoch MDP a o svojej povinnosti mlčanlivosti.
- Počas vedenia MDP sa zdieľanie informácií o účastníkoch a ich maloletých deťoch smerom k iným spolupracujúcim právnickým a fyzickým osobám deje len v najnutnejšej miere základných informácií, bez ktorých by proces MDP nemohol pokračovať.
- Z prvých informatívnych stretnutí rodičov u koordinátora nie je potrebné vypracúvať podrobné písomné správy. Je postačujúce, ak koordinátor písomne zaznamená, či sa uskutočnilo za prítomnosti oboch rodičov, či naplnilo svoj účel alebo nie a vyznačí prípadnú voľbu rodičov na druhu odbornej pomoci.

Naplnením účelu môže byť:

- a) Podpora rodiča spolupracujú na dohode.
- b) Rodičia ešte nespôlpracujú, ale po absolvovaní odbornej podpory (mediátor, poradenský konzultant) je šanca, že budú.

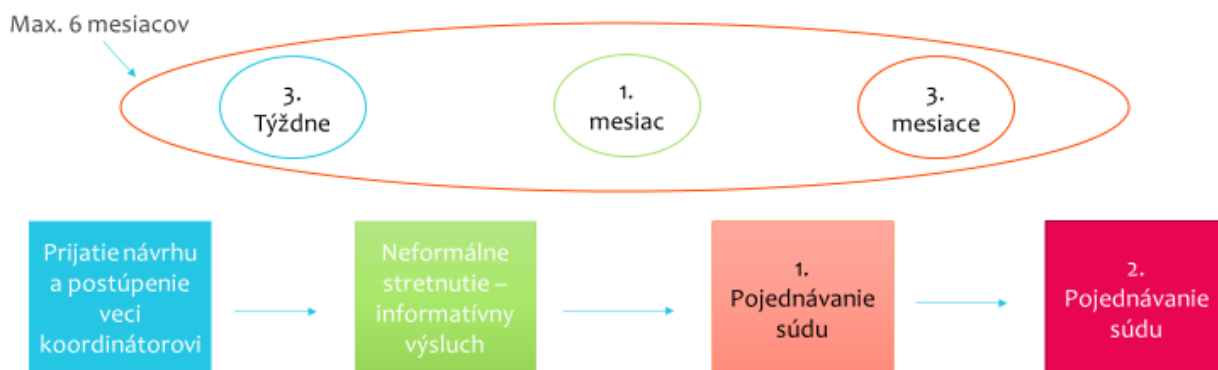
Nenaplnením účelu je, že rodičia napriek usmerneniu koordinátora nebudú spolupracovať a proces sa musí presunúť do druhej, povinnej fázy alebo rovno na autoritatívne rozhodnutie súdu.

Je kontraproduktívne uvádzať v prvej fáze viac informácií než vyššie uvedené.

- V druhej, povinnej fáze MDP súd môže viac obmedziť dôvernosť procesu, avšak len do miery reálnej potreby dohody alebo spravodlivého rozhodnutia.
- Informácia o rešpekte a miere dôvernosti procesu MDP a potrebách súdu ohľadom zápisov by mala byť súčasťou poučenia pre rodičov ako účastníkov konania a aj súčasťou nastavovania multidisciplinárnej spolupráce v rámci regionálnej odbornej skupiny.

11 POSTUP OD PRIJATIA NÁVRHU NA SÚD PO 1. POJEDNÁVANÍ

Obrázok č. 5 Postup súdu pri aplikovaní MDP

Konanie vo veci úpravy rodičovských práv a povinností môže začať na základe podania návrhu alebo z úradnej moci. Metodický postup je aplikovateľný pre oba spôsoby rovnako. Pri začatí ex offo sa neuplatňuje postup v súvislosti s odstraňovaním väd podania. Lehoty sú odvodené od doručenia návrhu na miestne príslušný súd.

1. Nariadenie ISR podľa § 115 CMP.

2. Písomné upovedomenie oboch rodičov o postupe súdu a informovanie o možnosti využiť a absolvovať odbornú pomoc, príp. mediáciu či iné služby RPPS. V prípade konania o rozvod môže byť odporúčaná odborná pomoc, príp. služby RPPS aj za účelom zachovania manželstva.

- Požiadanie rodičov, aby súd do ISR informovali o tom či začala mediácia resp. využili služby psychológa (napr. RPPS) alebo využili služby iného odborníka.

3. Písomné poučenie oboch rodičov, že dohoda rodičov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností má prednosť pred autoritatívnym rozhodnutím súdu, a že súd pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa bude brať do úvahy aj to, ktorý z rodičov ako pristupuje k dohode ohľadne maloletých detí, ak sa nejedná o prípady domáceho násilia alebo iné prípady, nevhodné na uzatvorenie dohody rodičov.

11.1 ZARADENIE VECI DO MDP

11.1.1 POSTUP SÚDU, AK MÁ NÁVRH VO VECI SAMEJ ALEBO NÁVRH NA NARIADENIE NEODKLADNÉHO OPATRENIA VADY

Posúdenie, či návrh má alebo nemá vady, sa obvykle realizuje pred tým, ako sa s návrhom oboznámi zákonný sudca. V prípadoch súdnych konaní rodičov o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom podľa MDP sa odporúča, aby zamestnanec súdu, ktorý posudzuje úplnosť návrhu na začatie konania, nevyzýval automaticky písomne na odstránenie väd konania, ak nejde o tak závažné vady, že nie je možné v konaní vôbec pokračovať. V záujme zvýšenia rýchlosti konania a v záujme dodržania princípu aktívneho prístupu súdu je možné na také prípady, keď podanie má vady, využiť ustanovenie § 130 CSP a vykonať poučenie o možnosti podanie doplniť a vady odstrániť priamo na ISR. Je možné odporučiť, aby aj také návrhy, ktoré majú odstrániteľné vady, boli bez ohľadu na tieto vady bezodkladne predložené zákonnému sudcovi a na odstránenie väd bolo využité ISR u koordinátora.

Obdobne je potrebné zvážiť princíp rýchleho zásahu v prípadoch, ak nebol vo veci návrhu na rozvod, ktorého súčasťou je aj úprava pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode, zaplatený súdny poplatok a konať aj v prípade, ak zaplatený nebol, pričom na zaplatenie súdneho poplatku by mal navrhovateľ byť vyzvaný bezodkladne spolu s predvolaním na ISR.

Zákonný sudca po pridelení veci vyčlení veci vhodné na zaradenie do MDP. Z hľadiska kompetencie zákonného sudcu **je odporučené, aby výber vhodných prípadov realizoval zákonný sudca**, poverenie iného zamestnanca súdu alebo koordinátora nie je ale týmto vylúčené.

11.2 ÚLOHA KOORDINÁTORA (VSÚ)

1. vykonáva procesné úkony, pred nariadením pojednávania
2. zvoláva ISR a uplatňuje vyšetrovaciu zásadu podľa § 115 CMP,
3. vykonáva edukáciu rodičov, a určuje postup v konaní tým, že ak je to potrebné, odporúča rodičom druh odbornej pomoci,
4. kontaktuje spolu s rodičmi odborníka a pomáha im s jeho výberom, informuje o rozdieloch v poskytovaní jednotlivých druhov odbornej pomoci (v prípade CDR cez orgán SPOD a SK),
5. udržiava kontakt s ostatnými subjektmi MDP a koordinuje činnosť týchto subjektov.

Koordinátorom sú postúpené spisy, ktoré zákonný sudca vyhodnotí ako vhodné pre MDP.

Koordinátor má právo bezodkladne po pridelení veci konzultovať so sudcom zaradenie vecí do MDP v tých prípadoch, kedy podľa vedomostí a zručností koordinátora tento vyhodnotí, že zaradenie do MDP nebude účelné. Rozhodujúce slovo pre postup podľa princípov MDP má vždy zákonný sudca.

11.3 PROCESNÉ ÚKONY, ŠPECIFICKÉ PRE MDP

Prvým procesným úkonom je písomné resp. telefonické/emailové **predvolanie účastníkov** (pokiaľ má koordinátor k dispozícii kontaktné údaje) **na ISR**, ktoré sa spravuje inštitútom informatívneho výsluchu. V prípade ISR, ktoré sa spravuje inštitútom predbežného prejednávania veci je potrebné predvolanie doručovať v súlade s § 169 ods. 2 CSP do vlastných rúk (viď bližšie v bode 11.3.1.).

Osvedčilo sa inštruovať podateľňu, aby pri osobne doručovaných návrhoch vyžiadala kontaktné údaje, ak v návrhu nie sú uvedené. Kontaktné údaje je možné zistiť aj z iných zdrojov, ktoré sú známe súdu z jeho činnosti.

Pokiaľ sa jedná o telefonickú komunikáciu, spíše sa úradný záznam o tomto úkone. Koordinátor zasiela písomne predvolanie s informačnými letákmi o postupe súdu a prístupe súdu k dohode rodičov. Súčasťou informatívneho materiálu je aj výzva a odporúčenie na využitie dobrovoľnej odbornej pomoci pred prvým pojednávaním súdu. Spolu s predvolaním na informatívny výsluch pre účastníka, ktorý návrh nepodal, sa zasiela aj návrh na začatie konania. Z výzvy na vyjadrenie k návrhu na začatie konania vyplýva možnosť sa k návrhu vyjadriť priamo na ISR. Vzor Informačného materiálu „List rodičom“ je súčasťou prílohy (Súbor vzorových dokumentov)).

Určité odchýlenie sa od štandardného spôsobu doručovania vyjadrenia k návrhu na začatie konania písomnou formou je možné odôvodniť špecifickosťou rodinnoprávnej agendy. Nakoľko v týchto prípadoch nie je možná sudcovská koncentrácia konania, prípadná absencia písomného vyjadrenia k návrhu pred realizáciou informatívneho výsluchu nespôsobuje účastníkovi konania žiadne negatívne následky. Naopak dôsledné dodržanie písomnej komunikácie účastníkov so súdom aj pri stanovení čo najkratších lehôt na vyjadrenie (obzvlášť pri doručovaní repliky a dupliky) by neumožnilo súdu v čo najkratšej lehote iniciovať kontakt s účastníkmi konania formou ISR.

ISR je možné podradiť pod dikciu ustanovenia § 7 písm. c) zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov ako úkonu, ktorý účastníkom konania dáva možnosť vyjadriť sa k návrhu na začatie konania a predneseným vyjadreniam ostatných účastníkov.

V záujme rýchlosti konania, požadovanej zákonodarcom v článku 12 CMP a tiež § 30 CMP, sa však celý postup doručovania koncentruje v procesnom úkone ISR, pri ktorom účastníci konania konajú so súdom osobne v súlade s článkom 13 CMP a ústne v súlade s článkom 8 CMP, súčasne uvedú všetky skutočnosti, ktoré by inak súdu predniesli písomne v rámci vyjadrení. Realizácia úkonov doručovania návrhu na začatie konania podľa § 167 CSP, § 2 ods. 1 CMP je len prispôbena za účelom dosiahnutia spravodlivého rozhodnutia vo veci, v súlade s článkom 7 CMP. Pripravenosti účastníkov konania na ISR však nevyhnutne zodpovedá predchádzajúci procesný postup doručovania návrhu na začatie konania ostatným účastníkom, postupom podľa § 167 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 2 ods. 1 CMP.

V súčasnej aplikačnej praxi je doručovanie podľa § 167 CSP agendou VSÚ. V prípade, ak návrh na začatie konania s výzvou na vyjadrenie k návrhu sa zasiela na vyjadrenie účastníkovi, ktorý

návrh nepodal, iný zamestnanec súdu ako koordinátor (napr. asistent/ka), je potrebné dohodnúť postup pri expedovaní pošty tak, aby nedochádzalo k situácii, že návrh na začatie konania s výzvou na vyjadrenie sa zasiela v inej zásielke ako predvolanie na ISR. Obdržanie dvoch paralelných zásielok zo strany súdu môže pôsobiť zmätočne.

11.3.1 INFORMATÍVNE STRETNUTIE RODIČOV NA SÚDE

V prvej pilotnej fáze jednotlivé sudy používali pre ISR rôzne názvy. Pre účely jednotnej praxe a jazyka sa zavádza **termín „informatívne stretnutie rodičov“**, s tým, že súd má na výber, o ktoré z dvoch možných zákonných ustanovení sa oprie. Ak ISR realizuje koordinátor (teda VSÚ), ISR sa realizuje v zmysle § 115 CMP – informatívny výsluch, analogicky aj článok 4 Civilného sporového poriadku. Ak ISR realizuje sudca, môže popri inštitúte informatívneho výsluchu využiť inštitút predbežného prejednávania sporu. Ustanovenia o informatívnom výsluchu sa aplikujú v súlade s čl. 6 zákona č. 161/2015 Z. z. CMP, § 30 CMP, § 115 CMP v spojení s čl. 5 zákona o rodine a to v súlade s §100 ods. 2 zákona CSP v nadväznosti na § 46 ods. 2 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy (ďalej len „Spravovací poriadok“).

ISR s koordinátorom je spoločné, t. j. napriek formálnemu označeniu „informatívny výsluch“ sa jedná o **spoločné stretnutie rodičov** na súde. V predvolaní na ISR podľa § 115 CMP sa odporúča neakcentovať pojem „výsluch“ z dôvodu možných mylných očakávaní zo strany rodičov. Používanie názvu „neformálne stretnutie“ sa neosvedčilo z dôvodu, že nie je v tejto fáze nutné oslabovať rešpektovanú pozíciu súdu.

ISR sa zúčastňujú:

- obaja rodičia ako účastníci konania (s výnimkou prípadov domáceho násillia, kedy je vhodné zabezpečiť oddelené/individuálne stretnutia účastníkov konania),
- kolízny opatrovník maloletého, ak bol ustanovený,
- **môže** sa zúčastniť aj špecialista na psychológiu, pôsobiaci v sídle krajského súdu,
- **môžu** sa zúčastniť aj právni zástupcovia účastníkov konania.

Pokiaľ sa ISR zúčastňuje zákonný sudca a koordinátor súčasne, vopred sa s koordinátorom dohodnú, kto stretnutie vedie.

Účelom ISR je **edukovať rodičov o dôležitosti prevzatia ich rodičovskej zodpovednosti za starostlivosť, výživu a výchovu svojho maloletého dieťaťa, nasmerovať rodičov k využitiu odbornej pomoci špecialistom pre riešenie rodičovského konfliktu a uzavretiu rodičovskej dohody v mimosúdnom konaní.**

Ak sa rodičia na základe odporúčania súdu (zaslanom spolu s predvolaním na ISR) podrobili odbornej pomoci a uzatvorili rodičovskú dohodu alebo uzatvorili rodičovskú dohodu sami,

o čom informujú súd, **ISR u koordinátora sa neuskutoční a vytýči sa termín prvého pojednávania súdu**. V prípade, ak predložená rodičovská dohoda nie je v záujme maloletého dieťaťa alebo detí alebo vykazuje iné zjavné nedostatky, ďalší postup zvolí sudca (napr. vhodné môže byť vedenie k zmierlivému riešeniu priamo na pojednávaní). V tomto prípade sa môže uskutočniť aj ISR s koordinátorom (k tomu podrobnejšie viď nižšie).

V pilotnej praxi vyvstali otázky ohľadom vykonateľnosti niektorých častí komplexnejších rodičovských dohôd, v ktorých sa rodičia dohodli aj na iných veciach, ako je zákonom stanovená úprava zverenia, výživného, styku, zastupovania a správy majetku maloletého dieťaťa. Zachytávame dve možné situácie:

- a) Dohodnuté pravidlo je dôležité pre orientáciu rodičov, ale formulované ako právne nevykonateľné. (K schvaľovaniu takýchto dohôd pozri bližšie postup na pojednávaní, kapitola III, bod 11.6.1)
- b) Dohodnuté pravidlo sa síce na prvý pohľad javí ako nevykonateľné (obvykle preto, že je formulované jazykom nezvyklým pre súd, neformálne alebo hovorovo), ale pri bližšej analýze je toto pravidlo vykonateľné. V takomto prípade je možné odporučiť aj túto časť dohody zahrnúť priamo do rozhodnutia a nie je potrebné realizovať osobitné ISR iba za účelom odstránenia tohto nedostatku.

Priebeh ISR závisí od prístupu rodičov a môže prebiehať v dvoch rovinách.

a) Rodičia sú ochotní a vedia sa dohodnúť:

V prípadoch, kedy rodičia bezprostredne po úvodnej edukácii súdu sú ochotní uzatvoriť rodičovskú dohodu aj bez využitia odbornej pomoci, je možné a vhodné, aby koordinátor pomohol rodičom naformulovať rodičovskú dohodu podľa toho, ako sa účastníci dohodli.

Koordinátor prejde základné body dohody s rodičmi a poskytne im informácie a vysvetlí obsah jednotlivých inštitútov (bežné výživné, osobná starostlivosť, striedavá osobná starostlivosť, stretávanie sa s dieťaťom, vykonateľnosť súdneho rozhodnutia a pod.). Buď ešte v ten istý deň môže koordinátor predložiť dohodu rodičov na schválenie súdu alebo ak sa dohoda neschvaľuje v ten istý deň, koordinátor dohodne termín 1. pojednávania súdu za účelom schválenia rodičovskej dohody.

Rodičovská dohoda na ISR môže byť uzatvorená rodičmi buď v podobe zápisnice alebo môže byť v prípadoch, kedy je to postačujúce, využitý formulár, obsahujúci jednotlivé body, o ktorých sa rodičia dohodli (vzor formuláru zápisu z ISR a je uvedený v prílohe - Súbor vzorových dokumentov). V prípade, ak sa na stretnutí s koordinátorom spisuje zápisnica o uzatvorení rodičovskej dohody, je táto následne podpísaná rodičmi. Ak je využívaný pre zaznamenanie rodičovskej dohody formulár, postupuje sa obdobne. Písomná forma zápisnice alebo formuláru, ktorej kópiu obdržia účastníci konania, sa osvedčila najmä v prípadoch, ak sa rodičia dohadujú o forme styku, aby mali nástroj, podľa ktorého sa môžu riadiť pri výkone rodičovských práv a povinností do termínu pojednávania, kedy je schvaľovaná rodičovská dohoda rozsudkom. Pokiaľ sa rodičovská dohoda schvaľuje s určitým časovým odstupom, sudca môže do definitívne schválenej dohody na prvom pojednávaní premietnuť aj mierne

odchýlky od pôvodnej dohody, ktoré rodičia navrhnu po „odskúšaní“ predbežne uzatvorenej dohody v reálnom živote rodiny.

Pozn. Procesný postup súdu umožňuje pri dodržaní procesných podmienok schváliť rodičovskú dohodu v ten istý deň ako bola uzatvorená v rámci ISR. Rodičovská dohoda bez dosiahnutia spolupracujúceho nastavenia u rodičov môže byť pokračovaním traumatizovania maloletého dieťaťa a preto pri eskalovanom konflikte je potrebná opakovaná externá odborná intervencia na zabezpečenie trvácneho výsledku.

b) Rodičia sa nevedia dohodnúť

V prípadoch, kedy rodičia bezprostredne po úvodnej edukácii nie sú pripravení dohodnúť sa priamo na ISR, konflikt medzi rodičmi je vyhrotený a bráni v racionálnom uvažovaní o budúcom výkone rodičovských práv a povinností alebo rodičia spolu nekomunikujú, koordinátor:

- Spolu s rodičmi prejde čo je sporné a podľa toho odporučí druh odbornej pomoci; pokiaľ ide o rodičovský konflikt odporúča rodičom na riešenie sporu mediáciu podľa § 118 CMP, pokiaľ ide o vzťahový konflikt odporúča psychologickú pomoc (RPPS alebo poradenský konzultanti zameraní na párové poradenstvo).
- Vyberie spolu s rodičmi druh odbornej pomoci a vysvetlí rozdiely v postupe jednotlivých špecialistov a súčasne odovzdá písomný zoznam spolupracujúcich profesií a odborníkov alebo im uvedie, že je plne v ich kompetencii nájsť si podľa odporúčania odborníka a vysvetlí im možnosti.
- Prevezme kontakty na rodičov vrátane emailov a telefónneho čísla pre rýchlejšiu komunikáciu.
- Poučí rodičov o ustanovení a úlohách KO a úlohách orgánu SPODaSK,

V prípade, ak jeden alebo obaja rodičia napriek vysvetleniu situácie nesúhlasia s využitím žiadnej formy odbornej pomoci, koordinátor to vyznačí v zápisnici, spis postupuje späť k sudcovi. Takto vyznačí v zápisnici aj druh vybranej odbornej pomoci.

V niektorých prípadoch môže byť výsledkom činnosti koordinátora v rámci ISR aj späťvzatie návrhu na začatie konania ešte pred prvým pojednávaním súdu; v tomto prípade sa konanie zastaví.

Koordinátor v prípadoch, ak je zrejmé hneď po úvodnej edukácii, že rodičia nie sú schopní alebo ochotní sa dohodnúť, neposkytuje sám túto odbornú pomoc, nakoľko nie je primárne jeho úlohou viesť účastníkov k dohode.

Principiálnym dôvodom zaradenia ISR do postupu súdu podľa MDP je využiť pred pojednávaním plnohodnotne možnosti odbornej pomoci kvalifikovanými špecialistami na tieto služby. Primárne sú za takýchto špecialistov považovaní mediátori v oblasti sporov

z právnych vzťahov a poradenskí konzultanti v oblasti poskytovania služieb súvisiacich s rôznymi formami intervencií.

Koordinátor obvykle nemá absolvovanú odbornú prípravu mediátora, ktorá by ho oprávňovala poskytovať mediačné služby a nespĺňa požiadavky pre výkon odborných služieb z oblasti psychológie, psychoterapie, párového a iného poradenstva atď. Riešenie závažnejších sporov rodičov vyžaduje dostatok času a dôverné prostredie, ktoré je zárukou komplexného uchopenia problémov a zdrojov konfliktu. Mediácia je obvykle vedená v rozsahu niekoľkých hodín (2-3) hodiny na jedno stretnutie, pričom sú často realizované viac ako dve stretnutia s rodičmi, a to z dôvodu komplexného riešenia konfliktu a dosiahnutie konsenzu v otázke rodičovského plánu. Mlčanlivosť mediátora je daná zákonom a jej dodržiavanie sa aplikuje aj v prípadoch, kedy mediátori spolupracujú so súdom, kde je mlčanlivosť mediátora obmedzená iba v nevyhnutnej miere, danej zákonom a v rozsahu Dohody o začatí mediácie.

Ak nie je rodičovská dohoda dosiahnutá na prvom, maximálne z výnimočných dôvodov na druhom stretnutí u koordinátora, je koordinátor povinný odporučiť vhodnú odbornú pomoc alebo vec postúpiť sudcovi, ktorý vedie z zmiernemu riešeniu priamo na pojednávaní.

11.3.2 FORMA ZÁPISNICE Z ISR

Pre posúdenie spolupráce rodičov počas ISR slúži sudcovi aj záznam z priebehu ISR, ktoré vedie koordinátor. **Priebeh ISR je nahrávaný v súlade s postupom pre zaznamenávanie iných procesných úkonov** (výsluch, pojednávanie), v súlade s ustanovením § 98 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP Zápisnica z ISR ani v prípade, ak rodičia neuzatvorili dohodu, nemusí byť obsiahla, má obsahovať iba tie informácie, ktoré sú podstatné pre účastníkov konania a ktoré potrebuje vedieť a mať k dispozícii sudca. V prípade pochybností je možné si vypočúť zvukový záznam, teda nemá význam realizovať veľmi podrobný prepis ISR do zápisnice. Pokiaľ koordinátor nevyužíva formulárový typ zápisu, súčasťou zápisnice by malo byť vyznačenie, či sú rodičia ochotní spolupracovať pri vytváraní obsahu dohody a ak nie, z akých dôvodov; aký druh odbornej pomoci bol odporučený a či ho rodičia akceptovali; ak neakceptovali odbornú pomoc, je potrebné uviesť, ako odôvodnili (alebo ako jeden z nich odôvodnil) svoj odmietavý postoj k využitiu odbornej pomoci. Viac informácií v zápisnici je spravidla nadbytočných a oslabuje princíp dobrovoľnosti a relatívnej dôvernosti prvej fázy MDP.

Pri prvej fáze implementácie koordinátor po ukončení ISR požiada účastníkov o súhlas so zaslaním online dotazníku spokojnosti na ich emailové adresy (dotazník spracúva v anonymizovanej forme Analytické centrum Ministerstva spravodlivosti SR).

11.3.3 TIPY PRE FUNKČNÚ KOMUNIKÁCIU KOORDINÁTORA S ADVOKÁTOM

- Odporúča sa už v predvolaní (pozvánke) na ISR zvýrazniť, že cieľom stretnutia je navodenie zmierlivej atmosféry, bez ktorej nie je možné vytvorenie funkčnej rodičovskej dohody.

- Už v predvolaní a následne aj na úvod stretnutia, ak sa ho zúčastnia aj právni zástupcovia, sa odporúča proaktívne „pozvať“ aj advokátov do spolupráce na rodičovskej dohode, s ohľadom na najlepší záujem o maloletého dieťaťa a dodať informáciu o význame a nastavení MDP a verbálne oddeliť partnerský konflikt od rodičovského vzťahu.

Už v predvolaní a následne aj na úvod stretnutia sa odporúča nastaviť pravidlo, že komunikácia bude primárne prebiehať medzi koordinátorom a rodičmi a pre prípady, že rodič potrebuje konzultáciu s právnym zástupcom alebo naopak, je možné požiadať o prerušenie z dôvodu porady s klientom, ak klient potrebuje hlbšiu alebo dôvernú individuálnu konzultáciu. Na toto pravidlo je možné sa odvolávať aj počas stretnutia.

11.4 DRUHY ODBORNEJ POMOCI

Druh a forma odporúčania a nariadenia odbornej pomoci sa odlišuje v závislosti na možnostiach dostupnosti konkrétnej odbornej pomoci a možnostiach a schopnostiach rodičov absolvovať konkrétnu odbornú pomoc. Rodičom môže byť odporúčaná nasledovná odborná pomoc:

- a) Mediácia podľa zákona o mediácii - odbornú službu poskytujú mediátori registrovaní v registri mediátorov vedenom na ministerstve spravodlivosti SR ako mimosúdne riešenie rodičovského sporu za účelom uzatvorenia rodičovskej dohody.
- b) Orgán SPOD a SK - RPPS - podľa § 11 zákona o sociálnoprávnej ochrane detí – odbornú pomoc poskytujú psychológovia ako poradensko-psychologickú pomoc manželom, rodičom, dieťaťu, v procese rozvodu a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností.
- c) Štátne a neštátne centrá pre deti a rodiny a iné neziskové organizácie a subjekty, ktoré vykonávajú opatrenia podľa zákona č. 305/2005 Z. z. a ktoré majú udelenú akreditáciu pre takúto činnosť. – odbornú pomoc poskytujú poradenský konzultanti v oblasti psychológie a sociálnej práce v oblasti podpory rodičovských výkonov rodičovských práv a povinností.
- d) Ostatné subjekty, vrátane FO a PO poskytujúcich relevantnú službu (intervenciu) v procese rozpadu rodiny na súkromnej báze, ktoré môžu prispieť k riešeniu rodičovského konfliktu.

11.4.1 ORIENTÁCIA PRE KOORDINÁTORA/KU PRI VÝBERE EXTERNEJ PODPORY PRE RODIČOV

Pri kvalitnom skorom nasmerovaní rodičov na podporné služby je vysoká šanca na funkčnú rodičovskú dohodu často aj v prípadoch, kde pri prvom ISR s koordinátorom sa konflikt medzi rodičmi javí ako eskalovaný.

Pri každom type externej podpornej služby je dôležité, aby koordinátor viedol a priebežne sa staral a obnovoval funkčné vzťahy vo svojej regionálnej skupine odborníkov (podrobnejšie viď kapitola II.)

Koordinátor/ka jednotlivé druhy odbornej pomoci uvádza a vysvetľuje, príp. písomne odporúča a v prípade súhlasu oboch rodičov aj pomáha dohodnúť priamo na ISR. Pri motivovaní rodičov k využitiu služby je dôležité pomenovať dôsledky nevyužitia služby na deti v rodine a aj na samotný priebeh konania, posledné slovo však majú rodičia. Vhodné je aj verbalizovať, že napriek možným predsudkom, siahnutie po podpornej službe je známkou sily, zrelosti a kvality osobnosti rodiča. (Niektoré vhodné formulácie, využiteľné pri komunikácii s rodičmi, sú uvedené v prílohe Súbor vzorových dokumentov)

Časový ideál MDP (prvé stretnutie do 1 mesiaca, prvé pojednávanie do 3 mesiacov, rozhodnutie do 6 mesiacov) v prípade eskalovaných emócií alebo komplexnejších psychologických či komunikačných problémov nemusí byť dodržaný, najmä za účelom vytvorenia časového priestoru pre odbornú pomoc. Informácia o tomto časovom režime a benefitoch odbornej pomoci pre rodičov musí byť súčasťou poučenia s tým, že sa nejedná o prieťahy v konaní, ale o ich vklad do trvácnej a vyrovnanej dohody pre rodičov a deti.

11.4.2 TYPY SLUŽBY

11.4.2.1 ZÁKLADNÁ OSVETA O POTREBÁCH DIEŤAŤA A VÝZNAME SPOLUPRÁCE RODIČOV PO ROZVODE/ROZCHODE :

Ide o informovanie rodičov o potrebách dieťaťa v situácii rozvodu/rozchodu všeobecne, bez aplikácie na individuálny prípad. Súčasťou informácie sú všeobecne známe krátkodobé a dlhodobé dôsledky, ktoré má na dieťa situácia jednak spolupracujúcich a jednak nespupracujúcich rodičov pri a po rozvode/rozchode, ako aj všeobecné nasmerovanie na zdroje podpory pre rodiča v náročnej životnej situácii rozvodu/rozchodu. Je dôležité, aby informácia bola podávaná neutrálne, bez hodnotiacich výrokov, bez negatívnej stigmatizácie rozvodu ako takého, smerom k posilneniu a pocitu bezpečia. Je dôležité sa vyhnúť hodnoteniu, obviňovaniu, priamej či nepriamej kritike rozvádžajúcich sa rodičov.

Tento typ služby môže poskytnúť koordinátor na súde.

11.4.2.2 MEDIÁCIA

Ide o mimosúdne riešenie sporu podľa zákona o mediácii. Mediácia je spravidla prvou voľbou, ak je z ISR s koordinátorom zjavné, že rodičia budú pri tvorbe svojej rodičovskej dohody potrebovať podporu. Mediácia sa nezaobera reflexiou minulosti vzťahu, nehľadá vinu ani dôkazy, ale zaoberá sa nastavením pravidiel rodičovského vzťahu a života rozvedenej rodiny smerom do budúcnosti. Mediátor nie je psychológ – neponára sa s klientami do vzťahových súvislostí či prežívania a emócie rieši len do úrovne ich pomenovania tak, aby bola voľná cesta k racionálnej dohode. Mediátor vedie klientov k dohode, ktorú „mentálne vlastní“ a ktorej formuláciu dokáže mediátor podporiť tak, aby bola jasná, konkrétna a formálno-právne v poriadku v zmysle zákona o mediácii aj zákona o rodine.

Ak je rodičom odporúčaná mediácia, koordinátor písomne poučí rodičov o možnosti výberu mediátora:

- rodičom poskytne transparentný zoznam mediátorov, zapísaných do zoznamu spolupracujúcich odborníkov s daným súdom alebo odporučí využiť všeobecný register mediátorov vedený Ministerstvom spravodlivosti SR. Ak je mediácia hradená účastníkom (preto voľba mediácie závisí na rozhodnutí a možnostiach účastníkov), koordinátor poučí o tejto skutočnosti účastníkov súdneho konania.
- ak aspoň jeden rodič je v materiálnej núdzi, informuje rodičov, že je možné požiadať o mediátora prostredníctvom Centra právnej pomoci pre toho rodiča, ktorý spĺňa podmienky pre určenie mediátora CPP. Pre takého rodiča je mediácia bezplatná resp. čiastočne spoplatnená, podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov spojení s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 337/2011 Z. z. o odmene mediátora za výkon mediácie v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov. Mediátora určuje CPP a teda nie je jednoznačne možné vybrať si mediátora, avšak po dohode s CPP to nie je vylúčené.
- v prípade, ak USPVaR v obvode okresného súdu má na dané obdobie určenú ako prioritu výkon mediácie je možné využiť aj toto opatrenie ale v tomto prípade nejde o mediáciu podľa zákona o mediácii a keďže ide o odbornú metódu, ktorá je zabezpečovaná prostredníctvom verejného obstarávania na daný rok, nie je možné zvoliť osobu, ktorá bude mediáciu vykonávať.

Na základe výberu mediátora buď priamo rodičmi, alebo využitím CPP a orgánu SPODaSK následne koordinátor zisťuje, či mediácia začala.

11.4.2.3 PSYCHOLOGICKÉ, TERAPEUTICKÉ, PORADENSKÉ SLUŽBY

V prípade, ak sú emócie klientov eskalované, alebo sú tu pochybnosti ohľadne hĺbky konfliktu, psychického nastavenia rodičov alebo maloletého dieťaťa, je potrebné klientov odkázať na špecialistu na psychológiu, a to v nasledovných typoch služby:

a) Párové, vzťahové a rodinné poradenstvo

Pároví, vzťahoví a rodinní poradcovia a psychológovia sú dobrou voľbou v prípade, ak miera rozkolu rodičov je natoľko vážna a ich emócie sú natoľko eskalované, že na to, aby došlo k rodičovskej dohode, je potrebné najprv emočne upokojiť vzťahovú situáciu rodičov. Často ide o situáciu, keď emócie u jedného či oboch rodičov sú natoľko zaplavujúce, až zatieňujú schopnosť vidieť najlepší záujem vlastného dieťaťa. Vonkajšími prejavmi býva napr. odmietanie komunikácie, eskalované emócie, ticho, pasivita, žiadna reflexia na informáciu o najlepšom záujme maloletých detí, selektívne počúvanie a neprijímanie všeobecne známych faktov o najlepšom záujme maloletého dieťaťa, opakované obviňovanie druhého rodiča alebo sebaobviňovanie.

Túto službu vykonávajú osoby s rôznymi certifikáciami: najmä absolvovanie vysokoškolského vzdelania v odbore psychológia a/alebo absolvovanie dlhodobého psychoterapeutického výcviku alebo komplexného výcviku v oblasti párového poradenstva a terapie.

Túto službu koordinátor/ka odporúča po prvom ISR alebo v tom prípade, ak bola najprv odporúčaná mediácia a pre nemožnosť tvorby dohody mediátor odporučil využiť najprv poradenské služby.

b) Individuálne psychologické poradenstvo a poradenstvo osobnostného rozvoja a podpory v kríze

Individuálna podpora je voľbou v prípadoch, ak jeden alebo obaja rodičia aj mimo vzájomnej rozvodovej a rodičovskej komunikácie prežívajú náročné a krízové obdobie a na to, aby mohla byť rodičovská dohoda vytvorená a realizovaná, potrebuje/jú najprv podporiť svoju psychickú silu, rovnováhu, individuálne psychologické zdroje a schopnosť v pokoji jednať.

Túto službu vykonávajú osoby s rôznymi certifikáciami: najmä absolvovanie vysokoškolského vzdelania v odbore psychológia a/alebo absolvovanie dlhodobého psychoterapeutického výcviku.

Túto službu koordinátor/ka odporúča po prvom ISR, alebo ak bola najprv odporúčaná mediácia, ale pre nemožnosť tvorby dohody mediátor odporučil najprv individuálne psychologické služby.

c) Psychoterapeut/ka

Psychoterapia je certifikovaná činnosť (poskytovanie zdravotnej starostlivosti) a ako služba vhodná k odporúčaniu v situáciách, keď je okrem podpory podľa bodov 3. a 4. potrebné a žiadané, aby rodičia individuálne spolu, alebo maloleté dieťa vstúpili aj do dlhobehjšieho komplexnejšieho terapeutického procesu.

d) Klinický psychológ/ička – so špecializáciou pre prácu s maloletými deťmi

Detský psychológ/ička je špecializovaná expert/ka, ktorú je vhodné odporučiť alebo prizvať najmä v situáciách, keď je potrebné aby rodičia počuli a prijali fakty o tom, aké dôsledky na vývoj ich maloletého dieťaťa majú ich vedomé či nevedomé rozhodnutia a činy a nestačí, že tieto informácie prináša vo všeobecnej rovine koordinátor/ka, prípadne je treba podať poradenstvo individualizované na konkrétne okolnosti maloletého dieťaťa a rodiny.

e) Klinický psychológ/ička

Klinický psychológ/ička (poskytovanie zdravotnej starostlivosti) je špecializovaná expert/ka, ktorú je vhodné odporučiť alebo prizvať najmä v situáciách, keď vznikne podozrenie, že u člena rodiny ide o klinický problém dlhodobejšie zasahujúci zdravie ako také a žiada sa napr. klinická diagnostika.

V takýchto prípadoch musia koordinátor a sudca zodpovedne posúdiť, či zdravotná situácia a aktuálne schopnosti jedného či oboch rodičov umožňujú, aby viedli funkčné jednania o rodičovskej dohode v prospech maloletého dieťaťa, alebo je nutné dočasne upraviť pomery v rodine a počkať na posúdenie klinického (zdravotníckeho) pracovníka, prípadne na účinok liečby. Je však dôležité mať tu na pamäti aj fakt, že samotné psychiatrické ochorenie nijako automaticky neovplyvňuje rodičovskú schopnosť – mnohí ľudia liečení na psychiatrické ochorenie sú vynikajúci a spolupracujúci rodičia, kým mnoho ľudí bez psychiatrického ochorenia rodičovsky zlyháva. Klinickú diagnostiku má v kompetencií psychiater.

f) Psychiater/ička

Psychiatrickú konzultáciu je vhodné odporučiť najmä v situáciách, keď vznikne podozrenie že u člena rodiny, ide o klinický problém dlhodobejšie zasahujúci zdravie ako také a žiada sa napr. klinická diagnostika alebo aj farmakologická liečba.

Opäť, v takýchto prípadoch musia koordinátor a sudca zodpovedne posúdiť, či zdravotná situácia a aktuálne schopnosti jedného či oboch rodičov umožňujú, aby viedli funkčné jednania o rodičovskej dohode v prospech maloletého dieťaťa, alebo je nutné dočasne upraviť pomery v rodine a počkať na posúdenie klinickým či zdravotníckym pracovníkom, prípadne na účinok liečby. Je však dôležité mať tu na pamäti aj fakt, že samotné psychiatrické ochorenie nijako automaticky neovplyvňuje rodičovskú schopnosť – mnohí ľudia liečení na psychiatrické ochorenie sú vynikajúci a spolupracujúci rodičia, kým mnoho ľudí bez psychiatrického ochorenia rodičovsky zlyháva.

11.4.2.4 VÝBER VIACERÝCH TYPOV SLUŽIEB

Nie je vylúčené aj odporúčenie mediácie a poradenstva paralelne, v tomto prípade si jednotliví odborníci spoločne s rodičmi prekonzultujú spôsob výmeny informácií (napr. mediátor a klinický psychológ), ako aj limity vzájomného informovania s ohľadom na zachovanie dôvery a práva na posledné slovo zo strany klienta a dôvernosti oboch procesov.

11.5 POSTUP VYHODNOTENIA VÝSLEDKOV ODBORNEJ POMOCI V PRVEJ (DOBROVOĽNEJ FÁZE)

Cieľom uloženia povinnosti absolvovať odbornú pomoc je aplikovanie princípu, že rodičovská zodpovednosť je primárnou zodpovednosťou rodiča voči maloletému dieťaťu a uzavretie rodičovskej dohody je zabezpečením najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa.

Súd z pozície svojej autority vytvára tlak na rodičov k prevzatiu ich rodičovskej zodpovednosti, vysvetľuje im ako bude vyhodnocovať ich rodičovské kompetencie a zameriava ich orientáciu na blaho maloletého dieťaťa.

Presné nastavenie výmeny informácií je závislé na konkrétnom súde, je dôležité však nasledovať zjednocujúce princípy:

V prvej, dobrovoľnej fáze je odporúčené maximálne dodržiavať dôvernosc informácií a zo strany súdu nesmú byť vyžadované informácie nad rozsah obvyklej povinnosti mlčanlivosti subjektov a profesií.

Očakáva sa aktívny postoj súdu a overovanie stavu u poskytovateľa služby predovšetkým písomne, emailom, telefonicky.

Súd má oprávnenie vyžadovať správu o výsledku odbornej pomoci od orgánu SPOD a SK a CDR a akreditovaného subjektu.

Pokiaľ koordinátor ako odbornú pomoc odporučil mediáciu, mediátor pre takéto prípady by mal informovať koordinátora, či mediácia začala. Ak koordinátor predložil rodičom zoznam mediátorov a rodičia sa nedohodli na konkrétnom mediátorovi priamo na ISR, údaj o tom, či mediácia začala, sú povinní koordinátorovi rodičia oznámiť alebo túto informáciu koordinátor získa dopytom na rodičov v spoločne dohodnutej lehote. Ak mediáciou rodičia dospeli k dohode, koordinátorovi túto skutočnosť oznamujú rodičia ako účastníci mediácie alebo mediátor na základe ich poverenia. V prípade mediácie je doporučené, aby mediátor v nevyhnutne potrebnej miere, pokiaľ je mediácia odporúčená alebo nariadená súdom, modifikoval v Dohode o začatí mediácie povinnosť mlčanlivosti tak, aby vedel poskytnúť súdu správu aspoň v minimálne potrebnom rozsahu, správa však nemôže obsahovať hodnotiace informácie, ak na ich zverejnenie voči súdu alebo orgánu SPODaSK nedajú účastníci súhlas, nakoľko toto je v rozpore s princípmi mediácie.

Ak mediácia skončila bez uzatvorenia dohody, mediátor informuje koordinátora, že mediácia bola neúspešná. Spôsob koncipovania zápisu je popísaný v Kapitole II. – bod 8.2

Pokiaľ je odporúčená odborná pomoc u poradenského konzultanta vrátane RPPS, povinnosť mlčanlivosti týchto subjektov vyplýva z konkrétnych právnych predpisov. (K mlčanlivosti v MDP pozri aj kapitolu III bod 10.2.) V prvej fáze postačuje, ak je koordinátor informovaný o tom, že má alebo nemá význam poskytnúť odbornú pomoc a či teda smeruje alebo nesmeruje práca s rodičmi k dohode pred prvým pojednávaním. Ak je zrejmé, že v tejto dobrovoľnej fáze je odborná pomoc neúčelná, koordinátor postúpi túto informáciu sudcovi.

11.6 PRVÉ POJEDNÁVANIE NA SÚDE

Základnou úlohou súdu je rozhodnúť na koho strane je právo. V prípadoch rodičovských sporov však súd rozhoduje o rovnakých právach na strane všetkých účastníkov konania; matky, otca a dieťaťa. Každá rodina je individuálna a rôzna svojim zložením aj potrebami. Zákonodarca preto uprednostňuje dohodu o všetkých právach, na ktorých sa účastníci konania ako rodičia môžu vo vzťahu k starostlivosti, výchove a výžive maloletých detí dohodnúť pred autoritatívnym zásahom súdu. Ďalšou úlohou súdu je preto podporovať rodičov k uzatvoreniu takej rodičovskej dohody, ktorá bude v záujme maloletého dieťaťa, ale zároveň bude odzrkadľovať aj ich skutočné možnosti a schopnosti starať sa, vyživovať a vychovávať svoje dieťa.

1. Súd schváli rodičovskú dohodu.
2. Súd nariadi odbornú pomoc.
3. Súd autoritatívne rozhodne nariadením neodkladného opatrenia.
4. Súd autoritatívne rozhodne rozhodnutím vo veci samej .

11.6.1 MOŽNOSTI PRVÉHO POJEDNÁVANIA SÚDU

a) Rodičia predložia na prvom pojednávaní súdu rodičovskú dohodu

V prípadoch, kedy rodičia využili odbornú pomoc a dosiahli rodičovskú dohodu, **súd takúto dohodu rozsudkom schváli, ak je v záujme maloletého dieťaťa.**

V prípade, ak neboli do prvého pojednávania súdu kolíznym opatrovníkom prešetrené pomery v rodine a je predložená rodičovská dohoda, súd priamo na pojednávaní zisťuje či takáto dohoda je v súlade so záujmom maloletého dieťaťa. Dohoda uzatvorená u mediátora, ktorá je výsledkom mediácie, je mediátorom vypracovaná v súlade so zákonom, dobrými mravmi a predovšetkým v záujme dieťaťa podľa Dohovoru o právach dieťaťa. Z uvedeného dôvodu v zmysle zákona o mediácii v prípadoch, kedy mediátor nie je presvedčený o súlade rodičovskej dohody so zákonom alebo sa domnieva, že **dosiahnutá dohoda je v rozpore so zákonom a s dobrými mravmi či záujmom maloletého dieťaťa má možnosť odmietnuť pripojiť svoj podpis k dohode.** Je povinný v tomto prípade toto vyznačiť v zápisnici a na vyžiadanie vydať osobe zúčastnenej na mediácii písomné potvrdenie o dôvodoch odmietnutia pripojiť svoj podpis k záverečnej dohode.

Ak nebol kolízny opatrovník prítomný na ISR a nedošlo k úkonom na úseku sociálnoprávnej ochrany detí pred ISR, pred samotným schválením dohody by mal realizovať zistenie pomerov

v rodine, aby mohol posúdiť ako kolízny opatrovník, či je dohoda uzavretá v záujme maloletého dieťaťa.

V rodičovskej dohode predloženej súdu, si rodičia často dohodnú okrem vecí, ako je zákonom stanovený rozsah úpravy zverenia, výživného, styku, zastupovania a správy majetku maloletého dieťaťa, aj iné, pre nich podstatné dojednania, ktoré potrebujú v danom čase a smerom do budúcnosti v súvislosti s maloletým dieťaťom riešiť. Môže ísť aj o veci, ktoré súd považuje za právne nevykonateľné napr. akú škôlku bude maloleté dieťa navštevovať, kto bude platiť mimoriadne výdavky ktoré vzniknú v budúcnosti (lyžiarsky zájazd, škola v prírode a pod.), kto bude vozit' maloleté dieťa na krúžky, ako budú prebiehať návštevy príbuzných, ako sa rodičia budú informovať o zdravotnom stave maloletého dieťaťa a pod. Je vhodné, aby do výrokovkej časti rozsudku súd poňal celú rodičovskú dohodu. Ak nie, aby bolo aspoň v zápisnici z pojednávania, na ktorom sa dohoda schvaľuje, zaprotokolované jej celé znenie, alebo aby súd jej celé znenie uviedol v odôvodnení rozsudku, ktorým schvaľuje rodičovskú dohodu. s konštatovaním, že rodičovská dohoda tak ako bola rodičmi uzatvorená je záväzná vo všetkých častiach, teda aj v tých, ktoré súd nepoňal do výroku rozsudku. Súčasťou spisu by však malo zostať jedno vyhotovenie rodičovskej dohody v plnom znení. Potreba zadokumentovania celého obsahu rodičovskej dohody vyplýva z potreby budúceho posúdenia zmeny okolností, ktorými môže byť neskôr odôvodnená požiadavka na zmenu rozsudku.

V praxi sa ukazuje ako neúčelné, ak sudca spochybni platnosť a záväznosť širšie koncipovanej rodičovskej dohody, ktorú rodičia dobrovoľne uzatvorili (v mediácii, poradenstve alebo na úrovni právnych zástupcov) tým, že do výrokovkej časti bez potrebného vysvetlenia „premietne“ iba nevyhnutné, zákonom o rodine vyžadované podstatné časti. Uvedené môžu rodičia vnímať ako „návod“ na porušovanie nevykonateľných častí dohody rodičov a toto by mohlo prispieť k obnoveniu konfliktu medzi účastníkmi konania, ktorý vedie k ďalšiemu súdnemu konaniu.

b) Rodičia nepredložia rodičovskú dohodu na prvom pojednávaní súdu

V prípadoch, ak rodičia nevyužili možnosť absolvovať odbornú pomoc za účelom uzatvorenia rodičovskej dohody, alebo ak v rámci absolvovanej odbornej pomoci nedošlo k dohode rodičov o úprave výkonu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, súd zisťuje dôvody, prečo sa rodičia nedohodli alebo prečo rodičia nespolupracovali a podľa fázy konfliktu sa pokúsi o uzatvorenie rodičovskej dohody v rámci vedenia k zmiernemu riešeniu priamo na pojednávaní; výsledok vyznačí v zápisnici.

11.7 POSTUP MEDZI PRVÝM A DRUHÝM POJEDNÁVANÍM

Pokiaľ sa na prvom pojednávaní v rámci vedenia účastníkov k zmiernemu riešeniu nepodarí uzatvoriť rodičovskú dohodu, súd postupuje nasledovne:

- a) vyzve rodičov na mediáciu podľa § 118 CMP a ak rodičia nesúhlasia priamo na pojednávaní nariadi odbornú pomoc formou výchovných opatrení podľa § 37 ods. 2

- zákona o rodine a v prípade, ak je to nevyhnutné, dočasne upraví pomery k maloletému dieťaťu neodkladným opatrením,
- b) v konaniach o výkon rozhodnutia môže uložiť účastníkom povinnosť účasti u mediátora podľa §381 CMP,
 - c) poučí oboch rodičov o potrebe dohody a zhody ohľadne maloletých deťoch aspoň v minimálnej miere a poukáže na prevzatie rodičovskej zodpovednosti, o dočasnosti neodkladného opatrenia,
 - d) nariadi 2. pojednávanie najneskôr do 3 mesiacov z dôvodu dostatočného času na realizáciu odbornej pomoci a na predbežné vyskúšanie si rôznych modelov starostlivosti o dieťa,
 - e) výnimočne, ak sa v konaní preukázalo patologické správanie rodiča (drogová závislosť, sexuálne zneužívanie, domáce násilie a pod.) alebo ide o špecifické potreby maloletého dieťaťa a súd potrebuje zhodnotiť schopnosť maloletého dieťaťa prispôbiť sa zmenám v starostlivosti prichádza do úvahy nariadenie znaleckého dokazovania.

Ak sa pojednávanie odročuje, sudca vyzve na predloženie všetkých potrebných dôkazov, ktoré strany nezaložili do spisu do termínu prvého pojednávania a vykoná úkony na zabezpečenie dôkazov tak, aby mohol v prípade, ak sa do termínu druhého pojednávania rodičia napriek odbornej pomoci nedohodnú, už na druhom pojednávaní vec rozhodnúť, ak nebude potrebné nariadiť znalecké dokazovanie.

Termín druhého pojednávania na súde sa uskutoční najneskôr do 3 mesiacov od termínu prvého pojednávania.

12 DRUHÉ POJEDNÁVANIE NA SÚDE

Celé súdne konanie vo veciach s maloletými deťmi by na súde malo skončiť do 6 mesiacov od začatia konania, či už podaním návrhu na príslušný súd alebo začatím konania z úradnej moci. Preto, ak došlo konanie do štádia, kedy súd nariadi 2. pojednávanie je potrebné, aby konanie naplnilo primárnu úlohu súdu spor rozhodnúť. Cieľom takéhoto rozhodnutia je predovšetkým stabilizovať rodinné prostredie maloletého dieťaťa.

1. Súd schváli rodičovskú dohodu.
2. Súd autoritatívne rozhodne.
3. Súd autoritatívne rozhodne a nariadi odbornú pomoc.

12.1.1 MOŽNOSTI DRUHÉHO POJEDNÁVANIA SÚDU

a) Rodičia predložia na druhom pojednávaní súdu rodičovskú dohodu

V prípadoch, kedy rodičia na základe odporúčania alebo nariadenia sudcu po prvom pojednávaní využili odbornú pomoc a dosiahli rodičovskú dohodu, súd takúto dohodu rozsudkom schváli, ak je v záujme maloletého dieťaťa.

b) Rodičia nepredložia rodičovskú dohodu na druhom pojednávaní súdu

V prípadoch, ak rodičia neabsolvovali nariadenú odbornú pomoc za účelom uzatvorenia rodičovskej dohody a deeskalácie konfliktu, alebo ak v rámci absolvovanej odbornej pomoci nedošlo k dohode rodičov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu súd vyhodnotí prístup rodičov k uzatvoreniu dohody, blaho dieťaťa a najlepší záujem dieťaťa a **autoritatívne rozsudkom vo veci samej rozhodne.**

Ak sa sudca domnieva, že je potrebné a účinne pre riešenie konfliktu medzi rodičmi ešte poskytnúť ďalšiu odbornú pomoc rodičom alebo maloletému dieťaťu, súd v rozsudku, ktorým upraví výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, takúto pomoc nariadi.

Súdne konanie je ukončené najneskôr do 6 mesiacov od jeho začatia na príslušnom súde.

13 VÝKON ROZHODNUTIA VO VECIACH MALOLETÝCH

13.1 POSTUP SÚDU PODĽA ZÁSAD MDP OD PODANIA NÁVRHU DO NARIADENIA VÝKONU ROZHODNUTIA

V prípade návrhu na výkon rozhodnutia v tých prípadoch, kedy je predmetom návrh na odňatie maloletého dieťaťa za účelom umožnenia styku s rodičom, ktorému rozhodnutie priznáva právo na styk alebo odovzdania druhému rodičovi, ktorému je maloletý zverený v prípade striedavej osobnej starostlivosti, je možné využiť postup podľa MDP, modifikovaný v súlade s ustanoveniami štvrtej časti CMP a vyhlášky č. 207/2016 Z. z.

Postup podľa MDP vzhľadom na charakter vykonávacieho konania nemá za účel dosiahnuť dohodu rodičov o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností, ale má za účel dosiahnuť dobrovoľné plnenie rozhodnutia, ktoré je právoplatné a vykonateľné. Vykonávacie konanie s využitím princípov MDP nemá za úlohu nahrádzať konanie o zmenu rozhodnutia v prípade podstatnej zmeny okolností, ktoré neumožňujú dodržiavať pôvodne vydané rozhodnutie. Pokiaľ takýto stav nastane alebo sa vo vykonávacom konaní objavia také dôvody, hodné osobitného zreteľa, ktoré dodržiavanie pôvodného rozhodnutia neumožňujú, zmena

rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností by mala byť predmetom nového konania (návrhového alebo ex offo). Aplikáciu MDP na konanie o výkon rozhodnutia je potrebné zvažovať s ohľadom na konkrétny spor, najmä na dĺžku času, ktorý uplynul od právoplatnosti rozhodnutia v nachádzacom konaní a začatím konania o výkon rozhodnutia a tiež je potrebné vyhodnotiť, či v nachádzajúcom konaní boli využité všetky možnosti MDP, najmä či bola alebo nebola využitá odborná pomoc. Ak v nachádzajúcom konaní bola využitá odborná pomoc, ktorá dopomohla k vyriešeniu rodičovského konfliktu, hoci iba na určitý čas, má význam opätovne využiť možnosti odporúčenia resp. nariadenia odbornej pomoci. MDP je možné využiť najmä vtedy, ak je predmetom návrh na výkon rozhodnutia, ktorým bola schválená rodičovská dohoda, a táto sa nedodržiava.

Postup súdu po začatí konania prebieha v dvoch variantoch, a to v závislosti na tom, či úkony, smerujúce k motivácii povinného dobrovoľne plniť vykonateľné rozhodnutie, realizuje súd v rámci svojej rozhodovacej praxe pred nariadením výkonu rozhodnutia alebo až po nariadení výkonu rozhodnutia. Nakoľko súdna prax sa v tomto bode značne líši, metodika uvádza dva varianty.

Nakoľko v prípade konania ex offo začína vykonávacie konanie až nariadením výkonu rozhodnutia, ak je v danom prípade efektívne pre súdne konanie a ak je v záujme maloletého dieťaťa uplatniť postup MDP v konaní začatom ex offo, postupy MDP je potrebné modifikovať. Využitelný je postup od bodu 13.1.3.

Pozn. V zmysle štvrtej časti CMP úkony súdu, vedúce k dobrovoľnému plneniu, súd realizuje po nariadení výkonu rozhodnutia. Nariadenie výkonu rozhodnutia sa považuje na rozdiel od pôvodnej koncepcie OSP za formálne začatie konania, týmto úkonom nedochádza k reálnemu výkonu. Úkony súdu (výzva na dobrovoľné plnenie, fakultatívne aj predvolanie na pojednávanie v zmysle § 379 ods. 1 a 2 CMP) teda nasledujú po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia. Táto koncepcia považuje úkony súdu pri nariadení výkonu rozhodnutia za obdobné „upovedomeniu o začatí exekúcie“. Toto by malo vyvolať u povinného reakciu v tom zmysle, že buď začne dobrovoľne plniť alebo uvedie dôvody, prečo s dôvodmi v návrhu alebo priamo s nariadením výkonu rozhodnutia nesúhlasí. Voči nariadeniu výkonu rozhodnutia je prípustné odvolanie.

Vyhláška č. 207/2016 Z. z. upravila kompetenciu súdu zisťovať dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré vedú povinného k nedodržaniu rozsudku vo fáze medzi podaním návrhu (začatím konania) a nariadením výkonu rozhodnutia. Ako vyplýva z dôvodovej správy k vyhláške (všeobecná časť) cieľom vyhlášky „...je podrobnejšie upraviť postup súdu tak, aby sa korigovala doterajšia prax niektorých súdov, ktoré po podaní návrhu na výkon rozhodnutia automaticky t. j. bez toho, aby zistili či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu, postupovali v konaní nástrojmi represie. Už použitie nástrojov represie (napr. výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti, pokuta, zastavenie

výplaty rodičovského príspevku) prezumuje, že sa povinný rozhodnutiu nepodrobil. Pritom súd ani len nezistil či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu.“ Samotná výzva na dobrovoľné plnenie, nakoľko musí obsahovať predpísané náležitosti a upozornenia na potenciálne sankcie, ktoré z nedodržania rozsudku vyplývajú, pri striktné právnej formulácii, typickej pre písomnosti súdu, môže predstavovať pre laickú verejnosť určitý prvok represie, najmä v takej citlivej agende, ako je rodinnoprávna agenda, týkajúca sa maloletých detí.

Miera a rozsah činnosti súdov pri zisťovaní nedodržania rozhodnutia sa vo fáze pred nariadením pojednávania líši. Na niektorých súdoch sa vykonávajú aj úkony, smerujúce k dobrovoľnému plneniu povinností (výzva na dobrovoľné plnenie prípadne predvolanie na pojednávanie) už pred samotným nariadením výkonu. Na niektorých súdoch naopak sa výkon rozhodnutia nariaďuje stále viac-menej „automaticky“. Nakoľko jedným z princípov MDP je aktívny prístup súdu v čo najkratšej lehote, je pre tento účel vhodnejšie realizovať úkony, smerujúce k dobrovoľnému plneniu, ešte pred nariadením výkonu. Nakoľko však postup súdov nie je v tomto jednotný, metodika uvádza dva varianty pre využitie MDP v konaniach o výkone rozhodnutia (Em), ktoré reflektujú oba zaužívané postupy.

13.1.1 POSTUP SÚDU PO PODANÍ NÁVRHU

Súd po obdržaní návrhu na výkon rozhodnutia vyhodnotí, či je relevantné aplikovať postup podľa MDP. Návrh na začatie výkonu rozhodnutia sa zasiela na vyjadrenie povinnému. Nakoľko aj na konania o výkone rozhodnutí vo veciach maloletých sa vzťahujú ustanovenia prvej časti CMP, obdobne ako pri nachádzacom konaní je možné využiť inštitút informatívneho výsluchu a pred nariadením výkonu rozhodnutia umožniť povinnému sa vyjadriť k dôvodom návrhu cestou ISR. Ustanovenia o doručovaní platia obdobne ako v kapitole III bod 11.3.

Pokiaľ nie je dôvod na zamietnutie návrhu, súd v zmysle vyhlášky č. 207/2016 Z. z. zisťuje, či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré nie je rozhodnutie dodržiavané. O prešetrenie týchto okolností obvykle žiada orgán OSPODaSK, pričom na zistenie a zaslanie správy určuje lehotu. Pre zistenie okolností je možné využiť ISR (opäť podobne ako v kapitole III bod 11.3.1.).

13.1.2 INFORMATÍVNE STRETNUTIE S RODIČMI PRED NARIADENÍM VÝKONU ROZHODNUTIA

Možnosti odporúčenej odbornej pomoci na dobrovoľnej báze v prípade ISR s koordinátorom pred nariadením výkonu sú podobné, ako pri konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností. Už v tejto fáze umožňuje vyhláška č. 207/2016 Z. z. súdu využiť neodkladné opatrenie pre nariadenie odbornej pomoci, v záujme jednotného postupu by sa však mala uprednostniť motivácia k dobrovoľnej účasti na odbornej pomoci, ak je to v danej veci vhodné. V prípade, ak rodičia s odbornou pomocou nesúhlasia, koordinátor by mal

bezodkladne postúpiť spis späť zákonnému sudcovi. Aj v prípade, ak odborná pomoc bola rodičmi akceptovaná, ale nevedie k výsledku, mala by trvať maximálne jeden mesiac. Hlavným rozdielom medzi konaním o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a konaním o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých je skutočnosť, že **predmetom konania o výkon rozhodnutia je nedodržanie rozsudku (či už meritórneho – autoritatívneho rozhodnutia súdu alebo rozsudku, ktorým sa schválila dohoda rodičov), ktorý už práva a povinnosti rodičov upravil.** Nie je žiadúce, aby súd v konaní o výkon rozhodnutia podporoval snahu jedného rodiča právoplatnú a vykonateľnú úpravu rodičovských práv zmeniť tým, že tento rodič nedodržiava vykonateľné rozhodnutie, najmä ak medzi vydaním rozsudku, ktorý sa nedodržiava a podaním návrhu na výkon rozhodnutia pre nedodržiavanie rozsudku uplynul krátky čas, ktorý objektívne nesvedčí nožnej podstatnej zmene okolností. V nachádzacom konaní súd zistil, čo je v najlepšom záujme maloletého dieťaťa, a rozsudok je nielen právoplatný a vykonateľný, ale mal by byť aj správny a spravodlivý. To, že ho jeden z rodičov (výnimočne obaja rodičia) nedodržiava, musí byť odôvodnené závažnými okolnosťami, ktoré sú ospravedlniteľným dôvodom, prečo dochádza k porušovaniu rozhodnutia.

Ak paralelne s konaním o výkon rozhodnutia prebieha konanie o zmenu rozsudku o úprave výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletému dieťaťu, koordinátor, VSÚ alebo sudca môže vychádzať pri posudzovaní vhodnosti ISR pred nariadením výkonu rozhodnutia aj v kontexte informácií v súvisiacich konaniach.

ISR vedené koordinátorom má aj vo vykonávacom konaní primárne edukačný význam, môže poskytnúť možnosť vyriešiť menej závažné dôvody nedodržiavania rozsudku. **Je však potrebné zvážiť, či v prípade vykonávacieho konania (odôvodneného nedodržaním vykonateľného rozsudku) nie je lepšie využiť ISR vedené priamo sudcom, prípadne pre zistenie nedodržavania rozsudku využiť pojednávanie.** Hoci CMP nariadenie pojednávania v tejto fáze konania nepredpokladá, ani ho nevyklučuje. Vyhláška č. 207/2016 Z. z. v zmysle § 3 ods. 6 aj v tejto fáze konania vyslovene poukazuje na možnosť pojednávania.

V zmysle vyhlášky č. 207/2016 Z. z. sú v § 3 upravené možnosti nariadiť využitie odbornej pomoci pred nariadením výkonu rozhodnutia cestou neodkladného opatrenia, pričom ale by mal byť subjekt, ktorý bude poskytovať odbornú pomoc, vopred oslovený ohľadne vhodnosti a časového rozsahu odbornej pomoci.

Hoci CMP upravuje nariadenie mediácie podľa zákona o mediácii až po nariadení výkonu rozhodnutia, vyhláška upravuje aj pred nariadením výkonu rozhodnutia vo fáze zisťovania prípadných ospravedlniteľných dôvodov využiť mediáciu ako odbornú metódu, ktorá ma pomôcť dosiahnuť plnenie rozhodnutia (pri zadaní „zákazky“ pre mediátora nejde o uzatvorenie „novej“ rodičovskej dohody, ale vyriešenie konfliktu o plnení vykonateľného rozhodnutia).

13.1.3 NARIADENIE VÝKONU ROZHODNUTIA

Ako bolo uvedené vyššie, pokiaľ súd po oboznámení sa s vyjadrením povinného k návrhu, návrh nezamietne, mal by zisťovať dôvody, pre ktoré sa rozhodnutie nedodríava. Samotnú výzvu na dobrovoľné plnenie prípadne predvolanie na pojednávania podľa § 379 ods. 1 a 2 CMP pojednávanie realizujú niektoré sudy výlučne až po nariadení výkonu rozhodnutia. Takáto výzva na dobrovoľné plnenie je zasielaná spolu alebo až po zaslaní uznesenia o nariadení výkonu. Pokiaľ sa pred nariadením výkonu neuskutočnil ISR alebo pojednávanie, je doporučené uskutočniť ho po nariadení výkonu rozhodnutia **a v tomto zmysle aj čiastočne modifikovať text výzvy na dobrovoľné plnenie s vysvetlením, že súd bude pred samotným výkonom neformálne zisťovať, aké sú dôvody nedodríavania rozsudku.** Priebeh ISR aj keď nasleduje až po nariadení výkonu, je obdobný ako v bode 13.1.2.

Aj pri využití ISR až po nariadení výkonu rozhodnutia je potrebné zvážiť, či v prípade vykonávacieho konania v konkrétnej veci (odôvodneného nedodríavaním vykonateľného rozsudku) nie je lepšie využiť ISR vedené priamo sudcom, prípadne pre zistenie nedodríavania rozsudku využiť pojednávanie.

Ustanovenie § 378 CMP v tejto fáze konania oprávňuje súd vykonať úkony, smerujúce k dobrovoľnému splneniu rozsudku. Súd v zmysle CMP v tejto fáze konania má zisťovať dôvody, pre ktoré povinný neplní rozhodnutie (ak tak nebolo uskutočnené pred nariadením výkonu). Ako bolo uvedené vyššie, možnosť nariadenia mediácie explicitne vyplýva z CMP práve v tejto fáze konania (teda po nariadení výkonu, § 381 CMP).

Možnosť výkon neuskutočniť v prípade, ak existujú ospravedlniteľné dôvody, nie je dotknutá. Aj po nariadení výkonu je možné konanie zastaviť zo zákonom uvedených dôvodov. Súd môže odložiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený.

13.1.4 POJEDNÁVANIE

Hoci pojednávanie nie je pri konaní o výkon rozhodnutia obligatórne, v praxi sa ukazuje vo väčšine prípadov ako najvhodnejšia forma, ako dospieť k riešeniu situácie. Pojednávanie nie je vylúčené už pred nariadením výkonu rozhodnutia. Nakoľko počet konaní v agende Em, súvisiacich s konfliktami rodičov pri neodovzdávaní dieťaťa alebo detí druhému rodičovi, ktorý dospeje do štádia realizácie výkonu nie je veľmi vysoký a každý prípad je individuálny, nie je možné generalizovať návrh postupu na pojednávaní v rámci vedenia účastníkov k zmiernemu riešeniu. Na pojednávaní má stále súd možnosť nariadiť odbornú pomoc, ak vyhodnotí, že odborná pomoc má potenciál priviesť rodiča k splneniu povinností. V niektorých prípadoch obnovenie dodríavania rozsudku spôsobí už len samotná hrozba prezverenia, uloženia

pokuty alebo odobratia dávky. Ako je uvedené vyššie, pokiaľ naozaj existujú dôvody k zmene pôvodného rozsudku, súd toto rieši v inom ako vykonávacom konaní.

V prípade, ak sa návrh preukáže ako odôvodnený, odborná pomoc nemá potenciál priviesť povinného rodiča k dodržaniu rozhodnutia a nie je dôvod konanie zastaviť alebo odložiť, súd pristupuje k realizácii výkonu rozhodnutia. Možnosť uložiť pokutu a využiť ostatné možnosti sankčného postihu týmto nie sú dotknuté. Pre úplnosť je potrebné dodať, že v zmysle ustanovenia § 384 ods. 2 CMP, ak je to vzhľadom na okolnosti prípadu potrebné, súd uskutoční výkon rozhodnutia aj bez vykonania úkonov a opatrení smerujúcich k dobrovoľnému splneniu povinnosti.

KAPITOLA IV. Záverečné zhrnutie

. Vzájomná odborná spolupráca má pre činnosť súdov význam nielen v zrýchlení a zefektívnení súdneho konania, prináša navyše nové možnosti riešenia sporov rodičov v záujme ich maloletých detí. Popri základnej kompetencii súdov, ktorá spočíva v rozhodovaní sporov, sa týmto otvárajú širšie možnosti vedenia účastníkov konania k zmierlivému riešeniu, ktoré je v kontexte rodinnoprávnej agendy obvykle viac v záujme maloletých detí, ako autoritatívne rozhodovanie súdu.

Medzi základné piliere nového prístupu riešenia rodičovských sporov patria najmä **motivácia a podpora rodičov** ako účastníkov konania, aby našli sami vhodné riešenie dohodou; odborná spolupráca; **rýchlosť súdneho konania** resp. rýchlosť rozhodovania v otázkach týkajúcich sa maloletých detí zo strany súdu; **participačné práva maloletých detí vrátane zisťovania ich názoru**. Tento prístup vychádza z názoru, že **rozhodovanie o maloletých deťoch patrí predovšetkým do rúk rodičov**. Cieľom všetkých odborníkov vrátane súdu, ktorí riešia konflikty, vyplývajúce z nezhôd rodičov vo veciach výchovy a starostlivosti o maloleté deti, je **nastaviť komunikáciu rodičov** aspoň v minimálnej miere a zmierniť rodičovský konflikt.

Okrem zmeny v postupe súdu je podstatnou zmenou pre súd väčšie využívanie mediácie pre riešenie rodinnoprávných konfliktov, adresné odporúčanie odbornej pomoci pre eliminovanie rodinného konfliktu a zapojenie odborníkov multidisciplinárnej spolupráce, ktorí sú v rôznych pozíciách súčasťou riešenia sporov rodičov.

Vytvorenie multidisciplinárneho tímu je založené jednak na úrovni poznania teoretických vedomostí o kompetenciách jednotlivých subjektov a ich limitoch, a jednak je založené na dostupnosti jednotlivých odborníkov v jednotlivých regiónoch. Bolo by nespochybniteľne účelné, pokiaľ by v regiónoch všetkých súdov existovali dostupné odborné služby, realita však je iná. Preto je nevyhnutné pre každý súd mať transparentne zmapované možnosti iných subjektov poskytovať odbornú pomoc pri multidisciplinárnej spolupráci. Toto je účelné realizovať cestou formovania regionálnych skupín multidisciplinárnej spolupráce. Nevyhnutná je informovanosť verejnosti a propagácia. Multidisciplinárna spolupráca je spolupráca medzi odborníkmi, ktorá predpokladá vzájomné využívanie a koordinovanie informácií z jednotlivých vedných odborov a plnenie úloh podľa profesijných schopností jednotlivých členov tímu na riešenie špecifického problému. Ak označujeme nový prístup súdov pojmom MDP, jedným z jeho pilierov je multidisciplinárna spolupráca súdu a jednotlivých subjektov a profesií, ktoré prispievajú k riešeniu sporov rodičov.

Táto metodika zohľadňuje iba špecifickú podmnožinu konfliktov v oblasti rodinnoprávných vzťahov, ktoré **sú predmetom súdneho konania**. Z tohto dôvodu by hlavným iniciátorom a koordinátorom skupiny multidisciplinárnej spolupráce v rámci MDP (v procese implementácie MDP) mal byť súd.

MDP vyžaduje okrem obvyklých právnych kompetencií sudcov a sudkýň a vyšších súdnych úradníkov v pozícii koordinátorov nadstavbové zručnosti komunikačné (tzv. soft skills) a základné nutné minimum z psychológie. Komunikačné zručnosti sú neoddeliteľné od

postojového rámca. MDP v poručenskej agende je špecifický a je potrebné naň aplikovať samostatný režim ohľadne mlčanlivosti a dôvernosti čo do zdieľania informácií o členoch rodiny, ktorých sa konflikt týka. Čo najväčšia miera dôvernosti sa vyžaduje najmä v prvej (dobrovoľnej) fáze MDP.

Kde už z návrhu alebo vyjadrenia k návrhu vyplýva, že môže ísť o prítomnosť násillia v rodine, nie je vhodné aplikovať MDP.

Najvýznamnejšou zmenou v konkrétnom postupe súdu je zaradenie ISR do obdobia medzi podaním návrhu na príslušný súd a prvým pojednávaním súdu. Ako vyplýva z označenia ISR, hlavným zmyslom a účelom je rodičov informovať o ich možnostiach vyriešiť svoj konflikt bez toho, aby o ňom musel rozhodnúť sudca na pojednávaní, ak sa rodičia vedia dohodnúť resp. je vhodnou odbornou pomocou možné dosiahnuť dohodu rodičov. Hoci aj sudca na pojednávaní má možnosť odporučiť vhodnú odbornú pomoc, zaradenie informatívneho stretnutia v krátkom časovom úseku od podania návrhu na príslušný súd sleduje hlavne skrátenie lehoty na prvý kontakt súdu s účastníkmi konania/rodičmi a malo by zabrániť eskalácii konfliktu, ktorá je typická, ak medzi podaním návrhu na príslušný súd a prvým pojednávaním, s rodičmi súd nekomunikuje resp. komunikuje iba formou písomného zaslania návrhu na vyjadrenie sa a preposlanie vyjadrenia. Neformálny prístup, ktorým je charakterizované ISR by malo zabrániť rozvoju konfliktu a smerovať rodičov k zmierlivému riešeniu a k využitiu odbornej pomoci.

Druh a forma odporúčania a nariadenia odbornej pomoci sa odlišuje v závislosti na možnostiach dostupnosti konkrétnej odbornej pomoci a možnostiach a schopnostiach rodičov absolvovať konkrétnu odbornú pomoc. Rodičom môže byť navrhnutá mediácia podľa zákona o mediácii, služby RPPS, odborná pomoc štátnych a neštátnych centier pre deti a rodiny a iných neziskových organizácií a subjektov, vrátane fyzických a právnických osôb poskytujúcich odborné služby v procese rozpadu rodiny na súkromnej báze, ktoré môžu prispieť k riešeniu rodičovského konfliktu.

Pokiaľ rodičia uzatvoria rodičovskú dohodu v ktorejkoľvek fáze konania, je to v zásade pre maloleté dieťa pozitívny výsledok. Ak sa rodičia na tvorbe pravidiel výkonu ich rodičovských práv a povinností v súvislosti s ukončením ich spolužitia aktívne spolupodieľajú, je pre nich riešenie viac akceptovateľné ako autoritatívne súdne rozhodnutie a je väčší predpoklad, že ho budú dobrovoľne a dlhodobo dodržiavať. Podmienkou fungovania takejto dohody je spolupracujúce nastavenie rodičov. Pri vyhrotených rodičovských sporoch vhodná kombinácia odbornej pomoci a autoritatívneho riešenia meritórnymi rozhodnutiami súdu môže viesť k zabezpečeniu najlepšieho záujmu maloletých detí.

V prípade, ak sa s rodinou, v ktorej prebieha konflikt, pracuje niektorou z foriem odbornej pomoci, aj dlhšie súdne konanie, ak si ho poskytnutie komplexnej odbornej pomoci vyžaduje, nepredstavuje negatívny dopad na maloleté deti, ako tomu býva v dlhších súdnych konaniach, kedy medzi pojednávaniami neprebíha žiadna odborná pomoc. Ak však napriek odbornej pomoci a zmierovacej činnosti sudcu na pojednávaní k dohode nedôjde, súd vo veci autoritatívne rozhodne v zásade v rovnakých časových rámcach, ako pri „tradičnom“ súdnom konaní, kedy paralelne so súdnym konaním odborná pomoc (minimálne pred prvým pojednávaním) v súčasnosti obvykle neprebíha.

Výsledky z pilotného overovania tejto metódy nasvedčujú tomu, že cielená edukácia a podporný prístup súdu k rodičom ako účastníkom konania aj v tých prípadoch, ak sa nepodarí dosiahnuť dohodu rodičov, viac či menej zmierňujú konflikt, čo má nesporne pozitívny dopad najmä na emočnú stránku prežívania maloletých detí. Dobrým výsledkom aplikácie MDP je aj skutočnosť, že aj pri zmene pomerov majú rodičia viac možností a nadobudnutých zručností tieto zmeny riešiť dohodou a nemajú potrebu iniciovať nové súdne konanie.

PRÍLOHA: SÚBOR VZOROVÝCH DOKUMENTOV

1. Vzorový informačný materiál o aplikácii MDP (tzv. „List rodičom“)
2. Vzorový informačný materiál o postupe súdu
3. Vzorový text - predvolanie na ISR (informatívny výsluch)
4. Námety vhodných formulácií pri práci s rodičmi na ISR pre koordinátorov
5. Vzorový formulár zápisu z ISR
6. Vzorový formulár rodičovskej dohody uzavretej na ISR

Vzorové dokumenty je možné upravovať podľa potrieb konkrétneho súdu.

Č. 1 „List rodičom“ – vzorový informatívny materiál o aplikácii MDP (zasielaný spolu s predvolaním na ISR)

ROZHODOVANIE O MALOLETÝCH DEŤOCH NA OKRESNOM SÚDE

Vážení rodičia,

Okresný súd v spolupráci s ďalšími spolupracujúcimi profesiami aplikuje pri rozhodovaní v rodinno-právnej agende multidisciplinárny prístup – zapájanie podporných profesií pri posilnení spolupracujúceho nastavenia rodičov, ktorý pomáha vytváraniu a dlhodobému dodržiavaniu rodičovskej dohody. Sudca môže vo vhodných prípadoch využiť postupy, ktoré zabezpečia dosiahnutie najlepšieho záujmu dieťaťa a rodičia pritom nestrácajú možnosť ovplyvniť ďalší život vlastného dieťaťa alebo detí. Čo vám tento prístup môže ako rodičom ponúknuť a čo pozitívne môžete vniesť ako rodičia do celého súdneho konania?

Naším cieľom je, aby rodičia neviedli súdny spor o vlastné dieťa. Aby o budúcnosti svojich detí rozhodovali sami a nenechávali o nich rozhodovať sudcu. Ide o to, aby si rodičia aj vo svojej ťažkej rozchodovej situácii udržali rodičovskú zodpovednosť a spoluprácu, a to akokoľvek je to práve v tejto chvíli rozchodu páru zložitá a komplikovaná.

Nie je jednoduché dohodnúť sa s človekom, ktorého opúšťate. Nie je jednoduché sa dohodnúť s človekom, ktorý opustil Vás. Vieme o tom. Dôležité ale je, aby Vaše dieťa malo šancu prežiť detstvo a život, ktorý bude rozchodom svojich rodičov čo najmenej poznačený. To je práním každého rodiča. Váš manželský alebo partnerský vzťah sa končí, ale váš spolurodičovský vzťah bude ešte dlho pokračovať – a to, či bude dobrý alebo konfliktný, priamo ovplyvní vaše dieťa alebo deti.

Sme pripravení vám obojom pomôcť nájsť cestu k spolupráci pri výchove vášho dieťaťa, pretože vašu spoluprácu a vašu dohodu nenahradí žiadne súdne rozhodnutie. Na to, aby boli rodičia schopní uzatvoriť dohodu priamo medzi sebou alebo prostredníctvom svojich právnych zástupcov, je niekedy nutné vyhľadať zodpovedajúcu profesionálnu pomoc. Náš súd ponúka možnosť tieto služby využiť a budeme rešpektovať váš výber a nevyhnutný čas, ktorý na to budete potrebovať. Súd vám zároveň poskytne všetky potrebné kontakty a inštrukcie vzhľadom na potreby vášho konkrétneho prípadu.

Všetky potrebné informácie sa dozviete na informatívnom stretnutí rodičov, na ktoré ste dostali predvolanie.

Kontaktné údaje súdu:

Č. 2 Vzor popisu postupu súdu v pri MDP

Ako postupuje Okresný súd ...

Podali ste na Okresný súd návrh, ktorý sa týka Vášho maloletého dieťaťa, Vašich detí. Spolu s týmto letákom ste dostali aj termín na prvé stretnutie obidvoch rodičov za prítomnosti vyškoleného zamestnanca súdu. Na tomto prvom stretnutí Vám obom vysvetlíme, prečo je dohoda rodičov vždy lepšia pre maloleté deti, prečo je dohoda rodičov vždy v záujme ich dieťaťa.

Cieľom je, aby sa rodičia dohodli o úprave podmienok života pre ich dieťa na čas po ich rozchode, alebo v čase, keď sa pomery zmenia. V právnej reči sa to nazýva „Úprava rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu“ alebo ich zmena. Výsledná dohoda môže byť iba ústna, ak sa rodičia dohodnú, že ju budú dodržiavať. Ak je dohoda písomná, súd ju schváli, predovšetkým v prípadoch, ak to vyžaduje zákon – vždy pri rozvode manželstva rodičov. Pokiaľ budete schopní uzavrieť dohodu a nebude potrebné ju súdom schváliť, môže sa všetko skončiť pre Vás už v tejto fáze. Ak sa to nepodarí, nič sa nedeje, konanie pôjde ďalej rôznymi smermi podľa okolností prípadu. Cieľom je podpora pre Vás, aby ste mohli bez negatívnych emócií dlhodobo spolupracovať ako rodičia pri výchove Vášho dieťaťa.

Súd si na ďalšie stretnutie za prítomnosti opatrovníka môže prizvať vyškoleného psychológa; navrhne Vám stretnutie na referáte poradensko-psychologických služieb úradu práce, sociálnych vecí a rodiny; zabezpečí kontakt na súkromného psychoterapeuta, alebo sa rozhodnete využiť služby mediátora. V prípade, ak Vás v konaní zastupujú právni zástupcovia (advokáti), dovoľte, aby sme Vás informovali, že cieľom stretnutia je nastavenie spolupráce a rodičovského zmieru. Komunikácia súdu bude preto prebiehať primárne s Vami ako rodičmi, priebežné konzultácie s právnym zástupcom sú vítané počas prestávok.

Predpokladáme, že ako rodičia nakoniec nájdete dohodu. Opäť zdôrazňujeme, že dohoda je vždy lepšia a viac v záujme dieťaťa, ako rozhodnutie súdu. Pokiaľ sa to napriek Vašej snahe a ochote nepodarí, súd nakoniec rozhodne meritórnym rozhodnutím. Pri rozhodovaní však vždy zohľadní, ako obidvaja rodičia spolupracovali na ceste hľadania dohody. Každopádne, uprednostnenie vlastného záujmu pred záujmom dieťaťa, ktoré by inak malo mať prístup k obidvom milujúcim a vzájomne sa rešpektujúcim rodičom, môže signalizovať zníženie rodičovských kompetencií.

Sme presvedčení, že poskytovaním pomoci a priestoru rodičom bude autoritatívnych súdnych rozhodnutí o výchove, výžive, či styku rodičov s ich maloletými deťmi, čo najmenej. O výchove dieťaťa totižto nemajú rozhodovať sudcovia, ale práve ich rodičia a to bez ohľadu na skutočnosť, či spolu žijú alebo nie.

Č 3 – Vzorový text predvolanie na ISR (informatívny výsluch)

Na všetkých podaniach v tejto veci uveďte
spisovú značku:

PREDVOLANIE NA INFORMATÍVNE STRETNUTIE

V právnej veci starostlivosti súdu o **maloleté dieťa**, v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, Vás predvolávame na

informatívne stretnutie rodičov, ktoré sa uskutoční dňa o hod. v miestnosti č. dv., na posch. č. budovy Okresného súdu

Informatívne stretnutie rodičov má za cieľ zvýšiť efektivitu súdneho konania a prispieť k objasneniu informácií, ktoré sú potrebné pre zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa. **Súd Vám na stretnutí umožní vyjadriť sa k veci a podrobnejšie Vám objasní svoj procesný postup v konaní, preto je Vaša osobná účasť nevyhnutná. Na podporu svojich tvrdení si prineste na súd listiny, ktoré sa na vec vzťahujú a doposiaľ nie sú v prvopise na súde.** Prineste si so sebou túto pozvánku a svoj občiansky preukaz, resp. iný relevantný doklad totožnosti.

Informatívne stretnutie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Na návrh účastníka konania môže byť odročené len vtedy, ak sa naň účastník konania alebo jeho advokát z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť. Od advokáta možno okrem dôvodov, ktoré nastali krátko pred informatívnym stretnutím a okrem prípadu, ak advokát súdu preukáže, že účastník, ktorého zastupuje, odôvodnene trvá na osobnom zastúpení týmto advokátom, vždy spravodlivo žiadať, aby sa dal zastúpiť iným advokátom.

Účastník konania, ktorý navrhuje odročenie informatívneho stretnutia, oznámi súdu dôvod bezodkladne po tom, čo sa o ňom dozvedel alebo mohol dozvedieť, alebo ho s prihliadnutím na všetky okolnosti mohol predpokladať. Ak súd zistí, že účastníkom konania uvedený dôvod na odročenie nie je dôležitý, bezodkladne o tom upovedomí účastníka konania, ktorý odročenie navrhol. Účastník konania, ktorý navrhuje odročenie stretnutia, je povinný uviesť telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ho možno upovedomiť o rozhodnutí súdu o jeho návrhu na odročenie.

Ak došlo k odročeniu informatívneho stretnutia z dôvodov uvedených účastníkom konania a tieto dôvody neboli súdu následne preukázané alebo ich nemožno považovať za dôležité, súd môže rozhodnúť, že na ďalšie návrhy o odročenie informatívneho stretnutia nebude prihliadať.

Ak sa na informatívne stretnutie **bez ospravedlnenia nedostavíte** vo vytýčenom termíne, súd Vám môže uložiť **poriadkovú pokutu až do výšky 500,- eur.**

V dňa

vyšší súdny úradník/sudca

Č. 4 Návrhy formulácií pre prácu s rodičmi

- Dieťa má právo na oboch rodičov. Tomuto právu však predchádza právo na fyzicky a emočne bezpečné prostredie.
- Rodičovské práva a povinnosti sa nedajú oddeliť. S každým jedným právom ide povinnosť a naopak.
- Podmienkou vytvorenia emočne bezpečného prostredia je, že sa rodič zdrží súdenia a kritiky druhého rodiča v prítomnosti dieťaťa a aktívne oceňuje a podporuje druhého rodiča v jeho/jej rodičovskej role.
- Partnerský konflikt do rodičovstva nepatrí. (Ex)partnerský a rodičovský vzťah sú dva rôzne vzťahy.
- Vy máte právo na posledné slovo pri tvorbe dohody - a tým aj konečnú zodpovednosť za výsledok.
- Je v poriadku sa hnevať na človeka, s ktorým sa rozvádzam, nie je v poriadku tento hnev prejavovať pri výchove spoločného dieťaťa.
- Je pre vás výhodnejšie v prípade potreby si dopriať čas na odbornú podporu (a v prípade potreby aj preto odložiť konanie), ako pre predsudky alebo momentálny stres podpísať rýchlo vytvorenú dohodu s ktorou vnútorne nesúhlasíte alebo ktorá nepokrýva dostatočne komplexne vašu rodinnú realitu.
- Na druhej strane v prípade, ak sa zmenia okolnosti, na základe ktorých teraz uzatvárate rodičovskú dohodu tak, že už nebude spravodlivé ju v tomto znení dodržiavať, máte vždy možnosť využiť odbornú podporu a dohodu v budúcnosti zmeniť. Pri podstatnej zmene okolností máte právo požiadať súd o zmenu rozhodnutia, ktorým dohodu schválil. Váš život aj život vašich detí sa bude vyvíjať a meniť, na vás záleží, ako v budúcnosti budete vedieť tieto zmeny riešiť.

Č. 5 Formulárový záznam z ISR

Záznam z inf. stretnutia s rodičmi

Aktuálne č.k.

Predchádzajúce a súvisiace č.k.

Kontaktné údaje

Údaje o matke

Priezvisko a meno, titul:			
Adresaprech. pobytu alebo korešpondenčná adresa, ak nie je uvedená v spise:			
Telefonický kontakt:		Mailový kontakt:	

Údaje o otcovi

Priezvisko a meno, titul:			
Adresaprech. pobytu alebo korešpondenčná adresa, ak nie je uvedená v spise:			
Telefonický kontakt:		Mailový kontakt:	

Údaje o deťoch

Priezvisko a meno		Kontakt (telef. / mail)	
Priezvisko a meno		Kontakt (telef. / mail)	
Priezvisko a meno		Kontakt (telef. / mail)	
Priezvisko a meno		Kontakt (telef. / mail)	
Priezvisko a meno		Kontakt (telef. / mail)	

Poučenie:

Základnou povinnosťou súdu je viesť účastníkov k zmiernemu riešeniu (§ 118 Civilného mimosporového poriadku). Rodičia boli poučení, že informatívne stretnutie s koordinátorom alebo sudcom je určené na vyhodnotenie, či je v tomto prípade zmierlivé riešenie možné a či je v záujme maloletého dieťaťa alebo detí odporučiť rodičom dobrovoľné využitie odbornej pomoci pre vyriešenie ich konfliktu, súvisiaceho s výkonom rodičovských práv a povinností. Súd pri úprave formy osobnej starostlivosti a výkonu ostatných rodičovských práv a povinností bude zohľadňovať, ako rodičia k ponuke využiť služby odbornej pomoci pristupujú (§ 24 ods. 4 zákona o rodine). Rodičia boli poučení o miere mlčanlivosti v súvislosti s výmenou informácií súdu a odborníkov alebo subjektov, poskytujúcich odbornú pomoc.

.....
podpis matky

.....
podpis otca

Termíny ISR

dátum	účasť matky	účasť otca	uzatvorenie rod. dohody (A/N)	odporúčenie odbornej pomoci rodičom*	Poznámka

*- mediácia („M“), referát psychologicko-poradenských služieb („RPPS“), akreditovaný subjekt SPOD vrátane CDR („AS“), Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie („CPPPaP“), iný poradenský konzultant ako RPPS, AS, CPPPaP („PK“), iná odborná pomoc (I) – druh inej odbornej pomoci uviesť v poznámke alebo odôvodniť v časti Poznámky súdu. Vyznačiť je možné aj viacero druhov odbornej pomoci, ak boli odporúčené.

Poznámky súdu:

Č. 6a Vzorový formulár rodičovskej dohody uzavretej na ISR ALT výlučná starostlivosť

Formulár rodičovskej dohody, uzatvorenej na informatívnom stretnutí s rodičmi

dňa

k č.k.

Rodičovská dohoda bola uzavretá

- ☐ v celom rozsahu § 24 ZoR
- ☐ iba v časti

Ak nebola rodičovská dohoda uzatvorená v celom rozsahu, bola uzatvorená v časti:

- ☐ zverenie
- ☐ správa majetku a zastupovanie
- ☐ výživné
- ☐ styk
- ☐ iná dohoda:

.....

Rodičia sa dohodli na úprave výkonu rodičovských práv a povinností nasledovne:

Maloleté dieťa sa zveruje do osobnej starostlivosti

Zastupovať dieťa a spravovať jeho majetok bude/budú
.....

..... sa zaväzuje prispievať na výživu mal. sumou€ mes. k rukám druhého rodiča.

Zročné výživné

- ☐ nie je predmetom
- ☐ sa nevyriešilo
- ☐ sa dohodlo nasledovne:

.....

Prídavky na dieťa si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

.....

Daňový bonus si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

.....

Iné dávky a príspevky súvisiace so starostlivosťou o dieťa si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

.....

Úprava styku:

Maloleté dieťa sa zveruje do osobnej starostlivosti

Zastupovať dieťa a spravovať jeho majetok bude/budú

..... sa zaväzuje prispievať na výživu mal. sumou€ mes. k rukám druhého rodiča.

Zročné výživné

- ☐ nie je predmetom
- ☐ sa nevyriešilo
- ☐ sa dohodlo nasledovne:

Daňový bonus si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

Prídavky na dieťa si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda (:

Iné dávky a príspevky súvisiace so starostlivosťou o dieťa si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

Úprava styku:

Ďalšie dôležité skutočnosti:

Rodičia boli poučení, že rodičovská dohoda je platná jej podpisom, podmienkou vykonateľnosti rodičovskej dohody je schválenie takejto dohody súdom. Súd schvaľuje rodičovskú dohodu na pojednávaní.

Rodičia týmto žiadajú o schválenie uzatvorenej rodičovskej dohody.

☐ áno

☐ nie

Navrhovateľ/ka na základe uzatvorenej dohody zoberie späť podaný návrh na začatie konania v celom rozsahu.

☐ áno

☐ nie

.....

podpis matky

.....

podpis otca

Poznámky súdu:

Č. 6b Vzorový formulár rodičovskej dohody uzavretej na ISR (ALT striedavá os. starostl.)

Formulár rodičovskej dohody, uzatvorenej na informatívnom stretnutí s rodičmi

dňa

k č.k.

Rodičovská dohoda bola uzavretá

- ☐ v celom rozsahu § 24 ZoR
- ☐ iba v časti

Rodičia sa dohodli na úprave výkonu rodičovských práv a povinností nasledovne:

Maloleté dieťa sa zveruje do striedavej osobnej starostlivosti rodičov.
Zastupovať dieťa a spravovať jeho majetok budú obaja rodičia.

Výživné: ☐ žiaden rodič nebude prispievať druhému rodičovi na výživné
☐ sa zaväzuje prispievať na výživu mal. sumou€ mes. k rukám druhého rodiča
☐ výživné sa nepodarilo dohodnúť

Zročné výživné

- ☐ nie je predmetom
- ☐ sa nevyriešilo
- ☐ sa dohodlo nasledovne:

.....

Prídavky na dieťa si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

.....

Daňový bonus si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

.....

Iné dávky a príspevky súvisiace so starostlivosťou o dieťa si bude uplatňovať

- ☐ matka
- ☐ otec
- ☐ iná dohoda:

.....

Úprava styku:

Maloleté dieťa sa zveruje do striedavej osobnej starostlivosti rodičov.

Zastupovať dieťa a spravovať jeho majetok budú obaja rodičia.

Výživné: ☐ žiaden rodič nebude prispievať druhému rodičovi na výživné
☐ sa zaväzuje prispievať na výživu mal. sumou€ mes. k rukám druhého rodiča
☐ výživné sa nepodarilo dohodnúť

Zročné výživné	Prídavky na dieťa si bude uplatňovať
☐ nie je predmetom	☐ matka
☐ sa nevyriešilo	☐ otec
☐ sa dohodlo nasledovne:	☐ iná dohoda:
.....	

Daňový bonus si bude uplatňovať	Iné dávky a príspevky súvisiace so starostlivosťou o dieťa si bude uplatňovať
☐ matka	☐ matka
☐ otec	☐ otec
☐ iná dohoda:	☐ iná dohoda:
.....	

Úprava styku:

Ďalšie dôležité skutočnosti:

Rodičia boli poučení, že rodičovská dohoda je platná jej podpisom, podmienkou vykonateľnosti rodičovskej dohody je schválenie takejto dohody súdom. Súd schvaľuje rodičovskú dohodu na pojednávaní.

Rodičia týmto žiadajú o schválenie uzatvorenej rodičovskej dohody.

☐ áno

☐ nie

Navrhovateľ/ka na základe uzatvorenej dohody zoberie späť podaný návrh na začatie konania v celom rozsahu.

☐ áno

☐ nie

.....

podpis matky

.....

podpis otca

k č.k.

Poznámky súdu: